

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 48 · 14. februar
Sesjonen 2017–2018

Møte onsdag den 14. februar 2018 kl. 10

President: Ole mic Thom messen

Dagsorden (nr. 48):

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

Presidenten: Fra representanten Bjørnar Moxnes foreligger søknad om omsorgspermisjon onsdag 14. februar.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Vararepresentanten, Seher Aydar, innkalles for å møte i permisjonstiden.

Presidenten: Seher Aydar er til stede og vil ta sete.

Sak nr. 1 [10:01:14]

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsrådene Sylvi Listhaug, Torbjørn Røe Isaksen og Iselin Nybø vil møte til muntlig spørretime.

De annonserte statsrådene er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Lene Vågslid.

Lene Vågslid (A) [10:01:48]: Spørsmålet mitt går til justisministeren.

Omfanget av melde valds- og overgrepssaker mot barn er sterkt aukande. Det er så langt fleire saker, men ikkje nok ressursar. Auken i sakene har ikkje vore overraskande, det har vore ein stigande tendens i fleire år. Politidistrikta som skal etterforske og ta sakene for domstolen, har fått eit redusert handlingsrom, ja faktisk om lag ein halv milliard mindre på fire år. Barn må vente lenger enn før på avhøyr, noko som ikkje er bra for ungane og heller ikkje for etterforskinga.

I Oslo politidistrikt blir det rapportert om at valdtektssaker mot kvinner no blir liggjande på vent fordi ein ikkje har ressursar til å fylgje opp. Dette går ikkje an. Det bekymrar meg, og eg forventar at justisministeren har gode svar på korleis dette skal løysast.

Justisministeren og regjeringa snakkar om at overgripingar skal takast, og skryt av satsingar me andre ikkje har sett. Det me har sett til no, er ein såkalla effektiviseringskuttreform for politiet på godt over 100 mill. kr, som et opp alle nye midlar. Me har heller ikkje fått eit einaste godt svar på kva som skal ha blitt meir effektivt.

Spørsmålet mitt til statsråden er: Trur statsråden at ein kan spare seg fram til å hjelpe fleire barn og ta fleire overgripingar?

Statsråd Sylvi Listhaug [10:03:25]: Denne regjeringa har ikkje snakket om politisatsing, den har faktisk gjennomført det. De forrige fire årene og fram til nå er det blitt over 2 300 nye stillingar i politiet, mange av dem ute i distriktene.

Det som er et faktum, er at vi i de senere årene har avdekket hvilket omfang overgrep mot barn har, ikke minst som er generert gjennom Internett. Det er de siste årene Operasjon Jupiter har vært på plass, det er de siste årene vi har hatt Operasjon Dark Room, det er de siste årene Kripos er styrket for å håndtere denne typen saker – og det er jeg veldig glad for.

Så har jeg vært veldig tydelig på at vi skal fortsette å styrke dette arbeidet. Det har selvfølgelig politimesterene tatt med seg når de nå skal ansette flere politifolk i året som kommer. Det ligger mer penger. Men jeg tror vi må være så ærlige å si at uansett hvor mye penger vi bevilger, vil det ikke være nok til å kunne følge opp alle saker som politiet står i. Det vil også være sånn, til enhver tid, at det er andre ting i tillegg som må prioriteres. Derfor er det viktig at vi framover både ser på hvordan vi kan forebygge mer, om vi har de verktøyene vi trenger i politiet, strafferammer, at vi ser på hvilken oppfølging straffedømte får i fengslene, og ikke minst hvilket ettervern og oppfølging disse personene får etter endt soning.

Så svaret på dette er ikke bare mer penger, det er mange andre ting som må ses på. Jeg har jo merket meg at Arbeiderpartiet nå fremmer en haug med forslag om å bruke penger på alle områder. Men det er sånn at hvis man prioriterer alt, prioriterer man i realiteten ingenting. For meg er det viktig at vi faktisk skal prioritere overgrep mot barn.

Lene Vågslid (A) [10:05:27]: Det er statsråden som har sagt at ein skal gjere alt for å nedkjempe vald og overgrep. Som statsråden viser til, fremjar me 17 konkrete forslag her i Stortinget i år for å førebyggje betre, oppklare meir og hjelpe fleire barn som er utsette for vald og overgrep. Eitt av forslaga handlar om at me ynskjer meir openheit om ventetidene ved barnehusa. Det forslaget kostar ikkje stort, så det kan kanskje statsråden vere med på? Openheit om ventetidene ved barnehusa har mykje å seie for å kunne synleggjere ressursbehovet, for å kunne ha ein opplyst debatt om myndighetene tek vare på rettssikkerheita til ungane på ein god nok måte. Eg er kritisk til at det fram til no har vore krevjande for oss her på Stortinget og for media å få tilgang på desse ventelistene innan rimeleg tid fordi den statistikken som finst, ikkje har blitt gjord offentleg. Derfor er forslaget veldig enkelt: Stortinget ber regjeringa

offentleggjere den månedlege statistikken som blir ført over kor lenge barn må vente på å få tilrettelagd avhør i dei ulike politidistrikta. Vil statsråden støtte eit slikt forslag?

Statsråd Sylvi Listhaug [10:06:34]: Det har vært en formidabel satsing på barnehusene de siste årene. 240 mill. kr brukes i år på å gi barn som blir utsatt for disse forferdelige overgrepene, oppfølging og avhør.

Dette er et forslag som absolutt kan ses på, og som kan vurderes. Vi må gå igjennom hvilke konsekvenser det vil ha.

Jeg er ikke imot åpenhet, jeg er for at vi skal ha et best mulig system for å hjelpe disse ungene, og for at vi skal ha et best mulig apparat til å håndtere situasjonen. Derfor skal det nå opprettes to nye underavdelinger av barnehus. Vi skal ha en avdeling i Kirkenes og en i Sogn og Fjordane, slik at barn slipper å reise så langt, og slik at de kan få enda bedre oppfølging.

Det er viktig framover at vi sørger for at vi greier å håndtere dette og hjelpe de ungene dette gjelder. Det er en vanskelig situasjon å komme i å skulle gjennomføre den typen avhør. Ofte er det omsorgspersoner som er involvert i overgrepene, derfor er det viktig at vi jobber for å ha et profitt system.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Maria Aasen-Svensrud.

Maria Aasen-Svensrud (A) [10:07:52]: Et tiltak for å beskytte kvinner og barn mot personer som truer dem, og som er potensielt voldelige og farlige, er omvendt voldsalarm, altså en elektronisk fotlenke. Det bekymrer meg derfor at statsråden og representanter fra Fremskrittspartiet i forrige uke uttalte at det er lett å ta av seg den elektroniske fotlenken, at man lett vil kunne stikke av – at det nærmest bare er å hekte av fotlenken. Hvis det er tilfellet, er det alvorlig for dem som i dag beskyttes av omvendt voldsalarm. Kan statsråden betrygge dem som i dag beskyttes av en omvendt voldsalarm, om at dette tiltaket fremdeles vil kunne trygge dem?

Statsråd Sylvi Listhaug [10:08:39]: Nå blander representanten epler og pærer. Det er to typer elektronisk soning. Det ene er elektroniske fotlenker, som det er veldig enkelt å klippe av seg, og som brukes ved soning der gjerningsmennene er dømt og kan foreta en enkel soning, der de kan være i sitt eget hjem, gå på jobb, følge opp barna sine og betale skatt mens de soner, samtidig som de har en innskrenkning i hvor de kan befinne seg.

Voldsalarmene er det GPS-sporing på. De gir lyd fra seg dersom man kommer inn i områder der man ikke har lov til å oppholde seg. Det er en mye mer avansert og bedre løsning enn vanlig elektronisk kontroll. Derfor er

det viktig, som representanten sier, å få i stand mer bruk av voldsalarm. Det er riktig at det er gjerningsmannen som skal ha utfordringene, ikke offeret, derfor venter jeg nå på at Politidirektoratet innen 1. juni skal komme tilbake med forslag om hvordan vi i større grad kan bruke omvendt voldsalarm på gjerningsmenn.

Presidenten: Maria Aasen-Svensrud – til oppfølgingsspørsmål

Maria Aasen-Svensrud (A) [10:09:57]: Jeg registrerer at statsråden mener at teknikken er annerledes ved omvendt voldsalarm enn ved fotlenke. Kan likevel statsråden si noe om hvorvidt hun mener det er trygt nok å sikre kontroll av de barnefamiliene som tvangsreturneres, med en elektronisk kontroll?

Statsråd Sylvi Listhaug [10:10:19]: Når man snakker om den typen elektronisk kontroll som brukes på familier som skal sendes ut, er den, som jeg var inne på bl.a. i Dagsrevyen, veldig enkel å klippe av seg. Dette er personer som har brukt store ressurser på å komme til Norge, som har fått sin drøm knust ved at de har fått avslag, og som ikke ønsker å reise. Da er det lett å klippe av seg denne lenken og stikke av.

Det er noe helt annet for dem som er dømt for forhold som gjør at de skal sone. Dette er personer som har begått en forbrytelse de skal gjøre opp for, som er opptatt av å komme videre i livet, og som i de aller fleste tilfeller ikke vil være interessert i å klippe av seg denne lenken, men faktisk gjøre seg ferdig med soningen og komme seg videre.

Så det er to forskjellige ting. Jeg er opptatt av at returene av dem som skal returneres fra Norge, blir utført på en god måte. Det er også faktisk slik at de familiene som blir sendt ut ved hjelp av tvang, har hatt muligheten til å reise frivillig. Den har de ikke brukt, og da er norske myndigheter nødt til å returnere dem med tvang.

Presidenten: Emilie Enger Mehl – til oppfølgingsspørsmål.

Emilie Enger Mehl (Sp) [10:11:35]: Politidistriktene er under sterkt press. Direktøren for politifagavdelingen i POD har pekt på at økningen i antallet overgrepssaker er mye høyere enn den satsingen som allerede har kommet i politidistriktene. Seksjonslederen for Seksjon for etterforskning av alvorlige seksuallovbrudd i Oslo politidistrikt sa i januar at det er en «mismatch» mellom nærpolitireformen, hvor man har et ønske om å bygge robuste distrikter og kompetente fagmiljø, og det vi ser fra bevilgende myndigheter.

Oslo politidistrikt har nå liggende over 100 grove voldtekssaker som er over 12 måneder gamle. Til sammenligning var tallet bare 40 i sommer. Mitt spørsmål er

da: Kan justisministeren leve med at det ikke er nok ressurser til å etterforske grove voldtektssaker i Oslo politidistrikt?

Statsråd Sylvi Listhaug [10:12:31]: Det vil alltid være behov for prioriteringer. Det som er viktig, er at vi har fått til en styrking av politiet, men vi er ikke i mål. Derfor har denne regjeringen sagt at den ønsker å trappe opp antallet politifolk ytterligere. Mange av dem har gått til distriktene, hvor det har vært en økning på over 1 200 stillinger, som jeg var inne på tidligere. Men det er også andre organ i politiet som er blitt styrket. Kripof.eks., som er kjempeviktig i jobben med å håndtere disse overgrepssakene, er vårt bindeledd med Europol, Interpol og andre land. De får inn henvendelser fra andre land som gjelder ulike politidistrikt. De kan komme inn med ekstra kompetanse i de sakene som er vanskelige. Vi kan ikke bare tenke på én ting. Vi er nødt til å ha et samlet politi som er rustet til å gjøre jobben.

Det er nesten fristende å spørre: Hvor vil Senterpartiet kutte, når man hele tiden snakker om flere politifolk til distriktene – i Kripof, i Økokrim, i PST? Hvilke av disse sentrale organene ønsker man å kutte i for å tilføre distriktene flere ressurser?

Man sier at man har alternative forslag med økninger, men det er ikke troverdig.

Presidenten: Karin Andersen – til oppfølgingsspørsmål.

Karin Andersen (SV) [10:13:56]: Vi trenger en mer offensiv justisminister enn den vi hører i dag, når det gjelder partnerdrap. Kriminaliteten i Norge går ned, men antallet partnerdrap går ikke ned. Dette er varslede katastrofer. Sju av ti drapsmenn eller -personer har vært i kontakt med hjelpeapparatet – ofrene også. Så det er kjent. I 2016 lovte justisminister Anundsen i et svar til meg å forske mer på dette. Det er ikke blitt gjort. Jeg ser på Justisdepartementets hjemmeside at dette skal gjøres i 2018. Det viser at dette ikke har vært prioritert.

En annen sak som regjeringen heller ikke har maktet å prioritere, er å gjennomføre metodeverktøyene SARA og PATRIARK i alle politidistrikt, slik at politiet skjønner når alarmen går. Vil denne justisministeren sørge for at alle politidistrikt gjør dette, og ikke skyve ansvaret ned til Politidirektoratet og si at det er deres skyld at dette ikke er gjort?

Statsråd Sylvi Listhaug [10:15:04]: Det jobbes med å gjennomføre SARA og PATRIARK i alle politidistrikt. Dette er viktige verktøy for å blinke ut de sakene og personene man er bekymret for. Så det gjennomføres for fullt.

Det er slik som representanten Andersen var inne på: Vi skal følge opp dette i år, gjennom bl.a. å sette ned et utvalg som skal gå igjennom partnerdrapene, for vi har i mange av disse sakene sett at det egentlig har vært snakk om varslede drap. Man har sett at det har vært situasjoner i forkant som absolutt har tydet på at dette kunne bli en livstruende situasjon. Derfor er jeg veldig glad for at vi skal sette ned dette utvalget, og at de skal gjennomgå dette for å se hvilke erfaringer vi kan høste av disse sakene, slik at vi kan jobbe forebyggende og få alarmklokkene til å ringe i de sakene det er grunn til å være bekymret for.

Når det gjelder å være mer offensiv, har jeg vel ikke fått noe spørsmål om dette før. Dette var det første spørsmålet om partnerdrap. Jeg kommer i hvert fall til å følge opp dette framover.

Presidenten: Karin Andersen – til oppfølgingsspørsmål.

Karin Andersen (SV) [10:16:08]: Det er på tide at regjeringen tar tak i disse sakene, for den har sittet en stund og lovt handling på dette området. Det har ikke skjedd. Å sørge for at alle politidistrikter skjønner når alarmen går, er livsviktig. Dette er antageligvis den største gruppen drap i Norge, og det holder seg stabilt.

En annen sak som ministeren har ansvaret for, er omtalt i Dagsavisen i dag. Det er norske menn som importerer kvinner – kone etter kone etter kone – for å mishandle dem. I mange tilfeller blir de sendt ut av landet fordi det ikke blir reist sak. Dette er vettskremte mennesker som er helt alene, som kommer hit og blir utsatt for den groveste vold. Ministeren har også ansvaret for utlendingssakene, og vil hun ta initiativ til å endre regelverket, slik at disse kvinnene får beskyttelse og hjelp tidligere enn de gjør i dag, og ikke må leve så lenge i slike forhold før de kan få opphold?

Statsråd Sylvi Listhaug [10:17:20]: Dette er forhold som vi vil se nærmere på, altså hvilken mulighet disse kvinnene har til å få beskyttelse. Vi ønsker også å se på regelverket knyttet til familiegjennforening, eller familieinnvandring, for også der er det forhold som man må gå nærmere etter i sømmene.

Jeg tror ingen i denne salen ønsker å ha et regelverk som tilrettelegger for at menn kan importere kvinner og banke dem opp og mishandle dem i det omfanget som vi ser kan forekomme. Det er noe som vi kommer til å følge opp, og som vi for så vidt er i gang med også, gjennom å se på regelverket.

Presidenten: Jorunn Gleditsch Lossius – til oppfølgingsspørsmål.

Jorunn Gleditsch Lossius (KrF) [10:18:12]: Først vil jeg takke justisministeren for en god debatt i går.

Vold og overgrep mot barn er noe av det mest grusomme noen kan oppleve av kriminalitet, og skal vi klare å bekjempe det, må vi styrke innsatsen på flere områder. Da opptrappingsplanen ble behandlet her i fjor, stemte Kristelig Folkeparti sammen med regjeringspartiene bl.a. for at regjeringen skal utarbeide en rapport etter mal fra opptrappingsplanen for psykisk helse, som skal være grunnlag for videre vurdering av de økonomiske behovene knyttet til bekjempelse av vold og overgrep i planperioden. Regjeringen skal nå snart ha budsjettkonferanse, hvor man legger klare føringer for budsjettforslaget for 2019. Mitt spørsmål blir da: Har regjeringen satt i gang arbeidet med å utarbeide denne rapporten?

Statsråd Sylvi Listhaug [10:19:02]: Vi kommer selvfølgelig til å følge opp de vedtak som Stortinget har fattet, og som det er en enighet om. Så kan ikke jeg si hva som blir tema på budsjettkonferansen, men jeg har vært veldig tydelig på at for meg er overgrep mot barn en svært viktig sak, der vi må se på mange forhold, enten det er forebygging, politiets muligheter for å følge opp disse sakene, straffesiden, ettervern og soning – hele den kjeden som vi er avhengig av for å hjelpe de forsvarsløse barna som er både i Norge og i andre land. Vi ser at en del menn også bestiller bestialske overgrep gjennom nettet, og det er vi selvfølgelig også nødt til å jobbe for å avdekke og følge opp. Så dette er høyt prioritert, uten at jeg kan gå inn på budsjettkonferansen og det som kommer der.

Presidenten: Jorunn Gleditsch Lossius – til oppfølgingsspørsmål.

Jorunn Gleditsch Lossius (KrF) [10:20:00]: Jeg vil takke for svaret, og jeg vil også minne statsråden om at det haster å få på plass rapporten med tanke på statsbudsjettet for 2019.

Statens Barnehus gjør en særdeles viktig innsats for å hjelpe volds- og overgrepsutsatte barn og jobber på tvers av ulike sektorer. I tillegg til at barna får avgi tilrettelagte avhør ved barnehusene, er det mange barnehus som gir barna god oppfølging i etterkant. Men dette er ikke lovpålagt, og hjelpen det enkelte barn får, kan fort bli vilkårlig. Statsråden talte varmt om barnehusene i stad. Men hvilke planer har statsråden for videreutvikling av barnehusene, og vil statsråden fremme forslag om en lovfestet rett til oppfølging av barna på barnehusene og i barnas hjemkommune?

Statsråd Sylvi Listhaug [10:20:43]: Det er viktig å få barnehusene til å fungere godt. Det gjør de jevnt over. Man har også sett på retningslinjer for driften, og det skal man jobbe videre med. Så vil ikke jeg love her og nå noe om hvorvidt man skal lovfeste. Det er noe som vi

må jobbe videre med, men det er helt klart utrolig viktig at barna som har behov for hjelp på barnehusene, får et godt tilbud når de er i den vanskelige situasjonen som de er.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:21:24]: Vi har en regjering som har blitt kjennetegnet ved at de gir skatteuttak til dem som har mest, og avgiftsøkninger til folk flest. Høyre og Fremskrittspartiet har hatt en enorm vilje til å innføre nye avgifter og gebyrer. De store skatteuttakene har kommet noen få til gode – Høyre og Fremskrittspartiets hovedsponsorer, mangemilliardærene – mens avgiftsøkningene på 6,6 mrd. kr har blitt pålagt de mange.

Nå har statsråd Listhaug sendt på høring et nytt forslag til en gebyrøkning som rammer de mange. Nå er det de mange som mister en de er glad i, som skal betale mer. Statsråd Listhaug vil innføre gebyr på skifteattest – noe man spør om når noen dør. Hvis man f.eks. mister ektefellen sin, og man ønsker å bo i huset, man fortsatt ønsker å ha bilen og man ikke ønsker å gjennomføre et arveoppgjør, trenger man en skifteattest, og man spør om det. Til nå har det vært gratis, det har vært en del av det fellesskapet har stilt opp med, men når Fremskrittspartiet får statsråden, skal de ca. 35 000 som årlig spør etter å få en skifteattest, betale et gebyr på 1 130 kr. Det synes Fremskrittspartiet er rett måte å dra inn penger fra folk som har mistet sin ektefelle eller en annen de er glad i, på.

Fremskrittspartiet innfører et gebyr på døden – Senior Norge sier at det blir som å skattlegge døden. Hvorfor vil statsråd Listhaug kreve inn 40 mill. kr fra dem som har mistet sine nærmeste?

Statsråd Sylvi Listhaug [10:23:09]: I den perioden Senterpartiet styrte Norge, betalte de som mistet en de var glad i, milliarder av kroner i arveavgift. Det er også fascinerende å se Senterpartiet nå ta til motmæle mot dette gebyret, som er å betale for en tjeneste man får, når Senterpartiet ved budsjettet i fjor ikke hadde noen merknader til dette og faktisk stemte for at dette gebyret skulle innføres. At du står der nå og prøver deg på dette – det er gjennomskuet for lengst. Du har stemt for det, og dette er en oppfølging av det budsjettet som du faktisk ikke hadde noen merknader til. Så jeg synes at du heller skal se på hva du gjorde i budsjettet selv.

Jeg tror at de som har mistet sine kjære, er glade for at Fremskrittspartiet og denne regjeringen styrer. Vi har altså fjernet arveavgiften, som utgjorde et milliardbeløp. At vi nå innfører et gebyr for en tjeneste, er forholdsvis beskjedent i forhold til den regningen du sendte til folk.

Presidenten: Presidenten vil minne om at også gjennomskuelser skal gå via presidenten.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:24:25]: Det er noe som heter at angrep er det beste forsvar. Men poenget er at det er statsråd Listhaug som nå foreslår dette. Det var en forsiktig omtale i budsjettet. Nå sendes det et høringsnotat, etter jul, der man ønsker å innføre et gebyr for alle som skal ha en skifteattest. Jeg kan garantere statsråd Listhaug om at hvis en ikke vil innføre det, skal Senterpartiet gi støtte til det i Stortinget. Vi synes det er direkte uklokt å ha en ordning som gjør at hvis en f.eks. sitter og skal ta vare på sin egen bolig, skal en betale for det. Før var det gratis.

Statsråd Listhaug må kunne klare å svare på følgende: Mener statsråden det er rett at de noen og tretti tusen som hvert år mister en av sine nærmeste, nå skal bli pålagt et ekstra gebyr? Og hvis hun ikke mener det er rett, vil hun da trekke høringsforslaget? Jeg er helt sikker på at Stortinget kommer til å støtte at man ikke skal innføre den typen gebyr – 40 mill. kr i økt avgift for dem som har mistet sin kjæreste. Vil statsråd Listhaug trekke høringsnotatet, eller vil det fortsatt stå?

Statsråd Sylvi Listhaug [10:25:30]: Det er blitt et mønster at Senterpartiet er for avgiftsøkninger helt til de blir fremmet, og da er de plutselig imot. Det var de når det gjelder sukkeravgiften og diesel- og bensinavgiften, og nå er det dette de kommer med.

Du sa at angrep er det beste forsvar. Jeg vil si det høres ut som at sannheten svir. For sannheten er at du ikke hadde noen merknader til dette i budsjettet. Du har også saldert ditt budsjett med disse nesten 40 millioner kronene. Jeg tror at de som sitter hjemme og ser på dette, er såpass kloke at de ser at du er avkledd i denne saken. Du har vært med på dette vedtaket. Sånn sett har du en veldig dårlig sak.

Presidenten: Presidenten vil igjen minne om at all tale skal gå via presidenten.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:26:18]: Jeg har en helt åpen invitasjon til statsråd Listhaug: Trekk forslaget. Det hadde vært klokt å trekke forslaget. Jeg er helt sikker på at stortingsflertallet vil gi deg støtte til det. Det er ikke noe grunnlag for å innføre et gebyr på døden, som Senior Norge sier. Jeg fikk et svar fra finansminister Siv Jensen i går, der det står omtalt 6,6 mrd. kr i avgifter som er innført mens Fremskrittspartiet har statsråden. Der er det bl.a. omtalt en sjokolade- og sukkeravgift som rammer norsk næringsliv. Derfor går jeg videre til Torbjørn Røe Isaksen.

Vi ser nå at den sjokolade- og sukkeravgiften som Fremskrittsparti-statsråd Listhaug har innført, rammer

norske arbeidsplasser. Vi ser det i Fyresdal – folk blir sagt opp. Vi ser det på Romerike – investeringer blir utsatt. Vi ser at grensehandelen eksploderer. Synes statsråd Torbjørn Røe Isaksen at det var klokt å innføre den typen avgifter før jul som nå rammer norsk næringsmiddelindustri?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:27:19]: Fasiten for norsk næringsliv etter fire år med borgerlig regjering og borgerlig flertall er at skatter og avgifter går ned. Det er helt riktig at det i noen av budsjettforlikene på Stortinget også har vært det som så pent kalles en skatteveksling, altså at noen avgifter har økt. Men summen er at skatter og avgifter går ned både for arbeidsplasser i Norge og for familier flest i Norge.

Jeg hørte representanten si innledningsvis at skatte- og avgiftslettelsene bare hadde gått til milliardærene, men det stemmer ikke. Se f.eks. på det nye forslaget til regjeringen om maskinskatten, som er skatt på utstyr – altså på en svær traktor, på landbruksmaskiner eller hva det skal være. Det er en skatt som går direkte inn og straffer dem som investerer, eier og skaper verdier og arbeidsplasser i Distrikts-Norge.

Presidenten: Geir Pollestad – til oppfølgingsspørsmål.

Geir Pollestad (Sp) [10:28:22]: Eg hadde håpa at me hadde fått ein næringsminister som svarar på dei spørsmåla han får. Realiteten er at ved Telemark Kildevann i Fyresdal, i statsrådens eige fylke, er det femten stykk som no vert oppsagde. Dei vert oppsagde på grunn av ei avgift som Høgre er med på å innføra. Det er ei heilt meiningslaus avgift, for det er ei avgift som skal redusera sukkerforbruket – og så rammar det bedrifter som produserer kjeldevatn. Det er rett og slett vanvitig det som skjer. Mitt spørsmål er ganske enkelt: Vil næringsministeren som næringsminister ta eit initiativ overfor Framstegspartiets finansminister for å sjå på om ein kan endra denne avgifta, slik at ho ikkje rammer næringslivet så hardt, som dei konsekvensane me ser no?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:29:23]: Denne sukkeravgiften er et resultat av budsjettforliket på Stortinget. Men så er det slik at Høyre-, Fremskrittsparti- og Venstre-regjeringen er opptatt av arbeidsplasser, fordi vi er en regjering som setter nivået på skatter og avgifter ned og ikke opp, som har vært tilfellet tidligere, fordi vi legger frem budsjetter som setter skatte- og avgiftsnivået i Norge ned, og ikke øker det i budsjettene våre, som har vært normen tidligere. Så er vi selvfølgelig også opptatt av å få innspill fra bransjen, innspill fra næringsen, for å se om det er bedre måter ting kan treffe på. Men utgangspunktet vårt i dette budsjettet er jo at av-

giften er innført. Den kommer. Men summen for norsk næringsliv og for norske arbeidsplasser er at skatter og avgifter går ned. Det er noe annet enn summen for norske arbeidsplasser hvis man ser på de fleste av opposisjonens budsjetter – da går skattene og avgiftene på norske arbeidsplasser, for norske eiere, opp.

Presidenten: Sigbjørn Gjelsvik – til oppfølgings-spørsmål.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [10:30:28]: Summen av denne regjeringens politikk er altså at skattene for dem som har mest fra før, går kraftig ned, og avgiftene for folk flest går opp. Statsråd Siv Jensen har selv i et svar til Stortinget denne uken sagt at 6,6 mrd. kr har avgiftene gått opp med under denne regjeringen.

Så er det, så vidt jeg vet, nærmere 40 år siden sist det har vært en næringsminister fra Telemark. Mindre enn tre uker etter at han satte seg i stolen, kom de første oppsigelsene – konsekvenser av regjeringens avgiftspolitik. Det forventer jeg at statsråden tar ansvaret for. Statsråden er flink til å reise rundt og sole seg i glansen av suksess som andre har skapt – eksempelvis på Lillestrøm i forrige uke. Men noen kilometer unna ble investeringer blitt lagt på is, da folk ble permittert ved Coca-Cola i Lørenskog. Da er ikke næringsministeren å se. Hvor mange investeringer skal gå tapt, hvor mange arbeidsplasser skal gå tapt, før statsråden er med på å gjøre om på avgiftspolitikken?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:31:29]: Det beste utgangspunktet for en næringsminister er å forstå at all glansen som skapes i norsk næringsliv, er det noen andre som har skapt. Det er ikke slik at jeg som statsråd skaper arbeidsplassene i Norge. Det er ikke jeg som satser sparepengene mine. Det er ikke jeg som investerer. Det er ikke jeg som er ute og bemanner arbeidsplassene som skaper norsk næringsliv. Det er det folk der ute som gjør.

Så gis det en helt feil framstilling når representanten sier at avgiftene har økt med 6 mrd. kr. Ja, det er riktig at en del avgifter også har økt, men summen – helheten – er at skatter og avgifter med denne regjeringen har gått ned med 24–25 mrd. kr. Det er først og fremst noe som har kommet norske arbeidsplasser til gode, og det har også kommet norske familier til gode.

Jeg kommer som næringsminister til å besøke både de som har trøbbel, de som har problemer, og alle dem som skaper arbeidsplasser, opprettholder arbeidsplasser, og norske eiere som har norske arbeidsplasser.

Presidenten: Kari Elisabeth Kaski – til oppfølgings-spørsmål.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [10:32:32]: Mitt spørsmål er en oppfølger til justisministeren.

Jeg tror nok at det forslaget som nå er gått ut om gebyr på død, er en erkjennelse av at ja, det koster, dette fellesskapet som vi har, dette velferdssamfunnet – det koster. Da er spørsmålet hvordan vi fordeler de kostnadene – hvem er det som tar den største byrden, hvem er det som bidrar mest? Det bør jo være de som også har mest. Fram til 2013 kunne man i Norge arve inntil 470 000 kr uten å betale arveavgift. Den rød-grønne regjeringen foreslo å øke bunnfradraget videre, til 1 mill. kr, men dagens regjering skrinla det, la bort arveavgiften og kalte det skatt på død.

Men dette handler nok om hvem man tar utgangspunkt i. Hvordan kan statsråden forklare at det er de som mottar en liten arv, folk flest, som må betale mer i avgift enn det de gjorde da de rød-grønne styrte? Burde det ikke være de rikeste i Norge, hvorav de aller fleste arver, som betaler mest?

Statsråd Sylvi Listhaug [10:33:46]: Da representanten Kaskis parti satt i regjering, skattla de faktisk død så kraftig at det var folk som hadde problemer med å kunne overta hus og eiendommer som de arvet. Det var ikke fordi de hadde god råd; det var fordi dette var personer som hadde dårlig råd. Man dro inn store beløp hver gang noen døde.

Dette er et gebyr som også SV har vært med og støttet gjennom statsbudsjettet – heller ingen merknad fra dem – som nå skal være et gebyr for å få en tjeneste, på samme måte som vi betaler et gebyr hvis vi skal ha et pass for å reise ut av landet. Så jeg synes det er nesten toppen av frekkhet å komme hit og snakke om dette, så lenge man selv har inndrevet milliardbeløp i dødsskatt, som denne regjeringen faktisk har fjernet.

Presidenten: Kari Elisabeth Kaski – til oppfølgings-spørsmål.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [10:34:41]: Dette handler jo om hvem det er som betaler mest, hvem det er som tar de største regningene. Ja, arveavgiften ga inn milliarder til staten, men det var de rikeste som betalte, og med SV og den rød-grønne regjeringens forslag ville det ha vært de enda mer rike som faktisk bidro til fellesskapet. Denne regjeringen har gitt de aller største skattelettelser til de rikeste i Norge, og da er det slik at det faktisk koster dette fellesskapet. Og den konsekvensen som regjeringen trekker av det, er å innføre flere avgifter, flere gebyrer, som spres tynt utover folk flest. Tusen kroner: Det er en sum, det, for folk flest som ikke har masse å rutte med. Men de hundre rikeste i Norge, hvorav to tredjedeler av dem er arvinger – de arver mil-

lionbeløp – skal ikke betale noe inn til fellesskapet, med regjeringens logikk.

Statsråd Sylvi Listhaug [10:35:33]: Det var altså slik at under SV var det personer som hadde problemer med å overta hus og eiendom fordi man måtte betale så mye i skatt, fordi man hadde lite. Det som dette gebyret går ut på, er å betale for en tjeneste som et samlet storting har stilt seg bak. Så det denne statsråden gjør, er faktisk å følge opp Stortingets budsjettvedtak fra i fjor og sende dette ut på høring.

Så jeg synes man har en litt dårlig sak når man tar opp dette gebyret, samtidig som man satt og håvet inn milliardbeløp gjennom de årene SV satt i regjering, og som også rammet mange med dårlig råd.

Presidenten: Trygve Slagsvold Vedum – til oppfølgingsspørsmål.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:36:22]: Jeg hadde et håp om at statsråd Sylvi Listhaug skulle si at dette er et dårlig forslag, at det er et dårlig forslag at de 35 000 som mister sine nærmeste, skal betale over 1 100 kr i gebyr. Jeg hadde håpet at hun skulle ta Stortingets poeng om at det ikke er rettferdig at det er de som dør, som nå skal belastes mer, og få en regning tilsendt i postkassen. Men istedenfor å gjøre det svarer statsråden med arroganse og mener at det er en bagatell at de som mister sine nærmeste, skal betale over 1 100 kr mer i gebyrer. Jeg skjønner ikke hvorfor statsråd Listhaug nå ikke ser at stortingsflertallet ikke ønsker dette gebyret, og at det høringsnotatet som statsråden har sendt ut, om økt gebyr på død, er et dårlig forslag.

Statsråd Listhaug får en siste mulighet: Vil hun komme tilbake til Stortinget, trekke forslaget og sørge for at de som mister sine nærmeste, ikke skal få flere gebyrer etter 1. juli 2018, og at det er første gang i historien at vi i Norge skal ha den type gebyr, gebyr på død?

Statsråd Sylvi Listhaug [10:37:26]: Det denne statsråden må gjøre, er å følge opp de vedtakene som er fattet i denne salen. Det er enstemmig vedtatt at man skal følge opp med dette gebyret.

Det jeg synes er rart, er at representanten Slagsvold Vedum nå viser så mye engasjement for dette gebyret – mens han satt åtte år i regjering og hovet inn milliardbeløp i dødsskatt, som også rammet personer som hadde lite. Den gangen viste man ingen interesse for dette. Så det er kanskje litt sent å komme med dette nå – og i tillegg i en sak der du har vært med og stemt for dette gebyret, og brukt det til å saldere også ditt budsjett.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Mona Fagerås (SV) [10:38:21]: I Jeløya-erklæringen står det at regjeringen skal ta

«initiativ til en mulighetsstudie for å se på ulike tilknytningsformer for universitets- og høyskolesektoren, som for eksempel foretaksmodellen, for å sikre mer uavhengige institusjoner».

Samtidig er regjeringen bekymret for universitetene og høyskolenes autonomi. De siste årene har regjeringen hvert år kuttet med osthøvel i offentlig sektor, også i høyere utdanning. Faktisk har regjeringen med Venstres velsignelse kuttet nærmere 1 mrd. kr, ifølge Forskerforbundet. Det er skåret så inn til beinet at det ikke er mer å skjære i. Og det regjeringen liker å kalle for effektiviseringskutt, er langt fra effektivt. Det er helt ordinære kutt som har rammet kvalitet og studentoppfølging. Dessuten har regjeringen strammet inn i sin styringsiver gjennom et økt konkurranse- og intensivbasert finansieringssystem. Nå signaliserer regjeringen med Venstre i førersetet et skritt videre for en mer markedsliberalisert foretaksmodell. Spørsmålet mitt til statsråd Nybø blir: Hvorfor mener statsråden at økt konkurranse og markedsliberalisering er det rette svaret for å styrke UH-sektorens faglige autonomi?

Statsråd Iselin Nybø [10:40:15]: Det er riktig som representanten sier, at i Jeløya-erklæringen er det et punkt der det framgår at vi skal ha en mulighetsstudie for å se på ulike tilknytningsformer som universitetene og høyskolene kan ha, der foretaksmodellen blir brukt som et eksempel. Jeg har registrert at det er et av de punktene i erklæringen som har skapt mye debatt fram til nå, og det er jeg egentlig glad for, for jeg tror at vi alltid skal ha debatt om hvordan vi organiserer høyere utdanning og forskning. Jeg registrerer at noen har vært kritiske til det, men jeg registrerer også at deler av sektoren er begeistret for å få en sånn mulighetsstudie, nettopp fordi de er opptatt av sin egen autonomi. For gjennom å se på tilknytningsformen som universitetene og høyskolene har i dag, kan vi se om det er ting vi kan gjøre nettopp for å styrke autonomien.

Derfor er det egentlig to prosesser vi skal gå i gang med: Vi har den mulighetsstudien som representanten selv viste til. Men vi har også satt i gang et arbeid for å gjennomgå hele lovverket for sektoren for også å se om det er ting der som vi kan identifisere og gjøre noe med for å styrke autonomien. Og så får vi se hvor vi kommer.

Jeg synes det er viktig at vi ikke konkluderer før vi har sett fordeler og ulemper, for det er helt åpenbart både fordeler og ulemper med en sånn organisering. La oss få den studien på plass før vi konkluderer. Det er iallfall min holdning til saken.

Når det gjelder det å ha en større del av finansieringen som konkurranseutsatt, handler det om at vi skal

styrke de beste miljøene. Vi skal la universitetene og høyskolene våre få tilgang på midler for å utvikle det som de selv kan best, og det som de er best på. Vi er nødt til å bruke pengene våre på en måte som gjør at vi styrker våre beste miljøer, sånn at vi kan være verdensledende på noen felt.

Mona Fagerås (SV) [10:42:17]: Sist gang det var forslag om foretaksmodellen i universitets- og høyskolesektoren, var i 2003. Det ble møtt med kraftige protester og demonstrasjoner. Siden den gang har vi høstet erfaringer fra helseforetakene, som viser at avstanden blir stor fra dem som blir satt til å bestemme, til dem som skal sette vedtakene ut i livet. Folkevalgte og fagfolk er blitt tvunget ut av sykehusstyrene til fordel for bedriftseiere, jurister og økonomer, som organiserer sykehusene fra lukkede styrerom. Nå risikerer vi at høyere utdanning og forskning blir overlatt til det private markedet, hvor profitt er det eneste saliggjørende.

Universitetene og høyskolene har viktige samfunnsoppdrag, og de er ikke tjent med å fjerne seg fra folkevalgte organer. Hvem er det man skal tilgodese hvis man setter i gang en sånn studie? Det må jo være noen som skal tjene på det, og noen som vil tape.

Statsråd Iselin Nybø [10:43:30]: Det er sagt i Jeløya-erklæringen at vi skal gjennomføre en mulighetsstudie. Foretaksmodellen er brukt som et *eksempel* i det punktet i Jeløya-erklæringen. Og det er viktig: Det er et eksempel.

Det er, som representanten sier, positive ting og negative ting med måten sykehusene er organisert på. Det punktet i Jeløya-erklæringen betyr ikke at vi skal gjøre nøyaktig det samme på universitets- og høyskolesektoren. Vi skal gjennomføre en mulighetsstudie, og så skal vi se på positive sider og på negative konsekvenser, og så skal vi ta en vurdering.

Jeg er også opptatt av at vi må se på mulighetene for at ikke alle universitetene og høyskolene skal inn i den modellen, men at det kan være en mulighet for at de som ønsker det, gjør det, mens de som ikke ønsker det, ikke gjør det. Det som jeg også er opptatt av, er at vi sørger for at denne sektoren har en finansiering som gjør at de kan gjennomføre samfunnsoppdraget sitt. Det må de ha enten de er en del av en ny tilknytningsform eller det fortsetter som i dag.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [10:44:45]: Mitt spørsmål går til forsknings- og høyere utdanningsministeren.

Fram til 2015 hadde vi en kvoteordning for utenlandsstudenter som var et institusjonelt program, hvor

kandidatene ble prioritert av ledelsen ved de norske institusjonene, og der institusjonene skulle stille med fullfinansierte studieplasser. Kvoteordningen finansierte kun livsopphold og reiser for studentene.

I statsbudsjettet for 2015 fikk regjeringen gjennomslag for å legge ned kvoteordningen for utenlandsstudenter og erstatte den med et nytt partnerskapsprogram mellom utdanningsinstitusjoner i Norge og landene i sør og en ny strategi for høyere utdannings- og forskningssamarbeid med Brasil, Russland, India, Kina, Sør-Afrika og Japan. I behandlingen av dette var komiteen tydelig på at denne omleggingen ikke skulle gå på bekostning av studenter fra det globale sør. Dessverre ser vi i dag at dette skjer, og at det nesten ikke kommer studenter fra det globale sør til Norge. Fra 2015 til 2017 sank tallet på utenlandsstudenter i Norge med 501. Halvparten av reduksjonen skyldes at det kom 254 færre studenter fra Afrika. Bare fra Etiopia var reduksjonen på 100 studenter. I samme periode økte tallet på studenter fra Nord-Amerika med 233.

I budsjettet for 2018 ble det vedtatt at omleggingen skulle evalueres, men uavhengig av denne evalueringen vil jeg spørre statsråden om hvordan hun vil legge til rette for at studenter fra de fattigste landene og ikke bare fra BRICS får mulighet til å studere i Norge.

Statsråd Iselin Nybø [10:46:36]: Det som har vært et poeng med den omleggingen som ble gjort, var at vi skulle lage et samarbeid mellom institusjonene, sånn at det ikke bare var enkeltstudenter som fikk komme til Norge og studere, og gjerne ikke flyttet tilbake til det landet de kom fra, men flyttet til land som USA, Canada osv. – og at man dermed var med på en slags hjerneflukt, ved å ta dem inn til våre universiteter og utdanne dem her, og så sende dem ut i verden, men ikke hjem igjen.

Litt av poenget var at vi skulle få et samarbeid mellom institusjonene, sånn at man hentet studenter til å ta deler av studiet sitt her, for så å reise hjem igjen for å fullføre det på det universitetet de hørte til, og på den måten både styrke hjemmeuniversitetet og våre norske utdanningsinstitusjoner ved tettere samarbeid.

Som representanten også sier, har vi blitt enige om at det skal være en evaluering. Den evalueringen skal vi foreta, og da får vi se hvilke konsekvenser som virkelig har vært. Det er fortsatt litt tidlig å trekke konklusjoner, men det er noe av det vi må være oppmerksomme på.

For denne regjeringen er internasjonalisering viktig. Det handler om at vi vil sende våre studenter til utlandet for å lære både språk og kultur, men det handler også om at vi må ta imot internasjonale studenter, og at våre institusjoner må bruke den muligheten til å skape et miljø for internasjonalisering på institusjonen, sånn at

det ikke bare er enkeltstudenter som får glede av utenlandske studenter hos oss, men at hele studentmiljøet kan få glede av det.

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [10:48:25]: Takk for svar. Jeg regner med at vi kommer tilbake til dette igjen når vi får evalueringen på bordet, og vi håper den kommer så fort som mulig.

Endringene berører ikke bare studentene, men de er også med på å svekke internasjonaliseringen på norske institusjoner. Det er blitt et linjeskift når det gjelder kunnskapsinstitusjoners eget eierskap spesielt til internasjonale partnerskap i fattige land og fokus på globale utfordringer. Kvoteordningen skulle ikke være en bistandsordning. Den hadde en egenverdi for institusjonene. Nå ser vi en utvikling som er et langt steg tilbake med hensyn til institusjonenes ansvar for å ha fokus på den type globale utfordringer og perspektiver på sine institusjoner. Mener statsråden at institusjonene har et selvstendig ansvar for å ha et globalt perspektiv på sin virksomhet og sikre internasjonalisering, eller bør dette først og fremst være bistandssektorens ansvar, slik som det kan se ut som vi går i retning av i dag?

Statsråd Iselin Nybø [10:49:24]: Opptak av kvote-studenter ble stoppet i 2016, og det er for tidlig å si hvordan antallet utenlandske studenter til Norge vil utvikle seg som følge av den avviklingen. Studentmobiliteten fra NORPART ble startet opp høstsemesteret 2017, så det er fortsatt litt tidlig å trekke konklusjoner av den omleggingen eller endringen som ble gjort. Men jeg er enig med representanten i at internasjonalisering er viktig, og derfor vil regjeringen komme med en stortingsmelding om det. Som jeg sa, vil det handle om å få våre norske studenter til utlandet, men jeg er også opptatt av at vi skal se bredere på det og se hvilken nytte og glede våre institusjoner og våre studenter i Norge har av de internasjonale studentene fra hele verden som kommer til Norge for å studere.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – Nina Sandberg.

Nina Sandberg (A) [10:50:36]: Som representanten Grøvan helt riktig påpeker, la Høyre–Fremskrittsparti-regjeringen ned denne kvoteordningen fra statsbudsjettet for 2016. Vel nok hadde kvoteordningen noen svakheter, og kanskje er det tidlig, men så langt ser det heller ikke ut til at regjeringens erstatningsordninger svarer på hensikten. Fra 2015 til 2017 sank tallet på utenlandsstudenter i Norge, og halvparten av denne reduksjonen skyldtes færre studenter fra Afrika. Siden Nybøs forgienger heller sådde tvil om statistikken over utenlandsstudenter enn å løse problemet, vil jeg spørre

om den nye statsråden per nå har kvalitetssikrede tall for antall utenlandsstudenter etter opprinnelsesland, og om hun vil revurdere regjeringens internasjonaliseringsstrategier siden det ser ut til å avtegne seg et mønster der det kommer færre studenter til Norge, og spesielt fra fattige land.

Statsråd Iselin Nybø [10:51:37]: Jeg mener det er for tidlig å trekke noen konklusjoner ettersom kvoteordningen ble stoppet i 2016. Det skal settes i gang en evaluering, og når vi får den evalueringen, må vi selvfølgelig vurdere situasjonen ut fra hva den evalueringen sier, men jeg mener det er for tidlig å trekke bastante konklusjoner nå. Jeg er litt usikker på hvilke kvalitetssikrede tall representanten spør etter, men hvis representanten sender et skriftlig spørsmål, skal vi sørge for at representanten får de svarene og de tallene som hun er ute etter.

Når det gjelder internasjonalisering, kommer det en stortingsmelding, og da skal vi få diskutert dette temaet i bredden. Det tror jeg er viktig, det tror jeg er bra. Jeg tror Stortinget også vil ha glede av å se internasjonaliseringen i et større perspektiv, for det er viktig i vår sektor.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Per Espen Stoknes (MDG) [10:53:00]: Mitt spørsmål går til næringsministeren.

Ferske tall fra Statistisk sentralbyrå i november viser at de norske investeringene i fossilindustrien blir på anslagsvis 144 mrd. kr i 2018, mens investeringene i all annen industri til sammen anslås til 21 mrd. kr. Det vil si at for hver krone som investeres i fastlandsindustrien, går 7 kr til fossilindustrien.

I Dagens Næringslivs leder i går slås det fast at fossilindustrien har mer gunstige refusjonsordninger og skatteregler enn alle andre norske næringer, og at disse konkurransevridende rammevilkårene kan være ulovlig statsstøtte i henhold til EØS og ESA.

Regjeringen skryter stadig av at blå-blå politikk gir grønn vekst. Samtidig ligger Norge godt under OECD-gjennomsnittet på viktige indikatorer som OECD har for grønn vekst.

Mitt spørsmål blir: Vil næringsministeren arbeide for å gi øvrige næringer samme vilkår som fossilindustrien, eller vil næringsministeren adressere dette problemet med å avvikle særvilkårene for fossilindustrien, slik at andre, grønnere næringer kan konkurrere på like vilkår i Norge?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:54:27]: Hvis spørsmålet er om resten av norsk næringsliv skal få de samme skattebetingelsene, og i og for seg også refusjon for utgifter til leteaktivitet, som vel er kjernen i skatte-

og avgiftssystemet for olje- og gassnæringen, nå som det er en skyhøy avgift eller skatt på overskudd – er svaret på det nei. Det tror jeg vil være en fryktelig dårlig idé, rett og slett fordi olje- og gassnæringen er skrudd sammen på en helt annen måte, og det er en logikk i systemet. Miljøpartiet De Grønne er selvfølgelig ikke enig i den logikken, og det er fordi Miljøpartiet De Grønne ønsker å fjerne – avskaffe – det som er Norges viktigste industri, og som for øvrig også har masse av den teknologiutviklingen vi kommer til å trenge for det grønne skiftet – for ikke å snakke om alle arbeidsplassene som blir borte. Nå skjer det vel ikke over natten, men det skjer vel over et tiår – så folk kan se frem til det.

På det andre spørsmålet, om vi trenger å gjøre enda mer for grønn konkurransekraft i Norge, er svaret ja. Vi satser massivt på forskning, også forskning på miljøteknologi, vi satser stort på grønn konkurransekraft, vi satser stort på egne investeringer i miljønæring, og vi satser stort også på de viktige industrivirkoshetene vi har. De er faktisk med på å utvikle miljøvennlig teknologi og gjøre det til ikke noe som er surt, vondt og vanskelig, men til en markedsmulighet for Norge som kan skape grønne og lønnsomme arbeidsplasser her i landet.

Per Espen Stoknes (MDG) [10:55:56]: Statsråden har kanskje ikke fått med seg at i løpet av de fire forrige årene i regjering, har Norges posisjon på grønn vekst-indikatorne sunket. Så vi håper på en reell kursendring veldig snart. Men i Jeløya-plattformen står det at oljebransjen skal ha stabile rammevilkår. Samtidig lovet regjeringspartiet Venstre i høst å se på hele oljeskatte-systemet. Er det da, slik næringsministeren ser det, åpning for å endre oljeskattesystemet og samtidig oppfylle Jeløya-erklæringen?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:56:36]: Nå er ikke olje- og gassnæringen, og heller ikke skatte- og avgiftssystemet, mitt konstitusjonelle ansvar. Når det gjelder oppfølgingen av rammevilkårene for olje- og gassnæringen, tror jeg nok at olje- og energiministeren må svare for detaljene i det. Men selvfølgelig må olje- og gassnæringen ha stabile rammevilkår. Dette er en kjempeviktig næring for Norge. Det er ikke en viktig næring bare for alle dem som er offshore hver eneste uke, men for en hel leverandørindustri. Det vi skal leve av i fremtiden, også i en fjern fremtid når vi kanskje ikke har olje og gass, er all teknologien, all kreativiteten, alle de nye løsningene, all erfaringen og all kunnskapen vi har opparbeidet oss i våre gyldne år som olje- og gassnasjon. Det å trekke ut proppen for norsk olje- og gassindustri – eller sette i proppen, det blir vel et mer riktig bilde – vil ikke bare føre til at man kvitter seg med titusenvis av arbeidsplasser over kort tid. Det gjør vel-

dig mange, særlig på Vestlandet, arbeidsledige, og vi får også et gigantisk teknologitap.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Seher Aydar (R) [10:58:09]: Mitt spørsmål går til justisministeren. Både ministeren og jeg var på folkemøtet på Holmlia i går, et område som har noen reelle utfordringer, og hvor det også heldigvis er et stort lokalt engasjement for nærmiljøet. Hundrevis hadde møtt opp fordi de ville være med og finne løsninger for nabolaget sitt. Mange sa tydelig fra om hvorfor det er på tide å ta på alvor levekårsproblemene i området, og at det også er viktig med bedre tilbud til ungdom.

Søndre Nordstrand har blitt underfinansiert i lang tid. Det er stadige budsjettsprekker hos barnevernet, og det er få tilbud til ungdom. Nå må det bli slutt på at Søndre Nordstrand blir oversett. Engasjementet i bydelen viser at innbyggerne ikke lenger vil godta det. De krever rettfærdig behandling. Oslo kommune er i gang med å rette opp i skjevheten, men staten må også inn. Rødt foreslo mer enn en sjudobling av områdesatsingen i forslagene til endringer i statsbudsjettet. Vi foreslo også økte bevilgninger til både Groruddals- og indre øst-satsingen, men regjeringen hadde andre ting de ville bruke penger på, f.eks. enda mer skattelette, skatteletter som folk på Holmlia ikke merket noe til.

Så mitt spørsmål til ministeren er: Hva gjør regjeringen for å forebygge kriminaliteten på Holmlia, og hvilke sosiale tiltak planlegger regjeringen å bidra til i området?

Statsråd Sylvi Listhaug [10:59:57]: Folkemøtet på Holmlia i går var veldig bra, der man fikk diskutert en del av de utfordringene som er i området.

Jeg vil tvert imot si at Holmlia ikke er oversett. Vi er til stede der nå i økende grad, bl.a. gjennom politiet, som har fått økte bevilgninger til å kunne sette inn forsterkninger, både på forebyggingssiden, gjennom å ha flere folk som jobber med ungdom som står i faresonen for å komme inn i de kriminelle miljøene, og å jobbe for å få de unge som nå er i ferd med å komme inn, ut av de miljøene. Samtidig må vi også jobbe med de mer hardbarkede kriminelle og få tatt ut dem som rekrutterer ungdom inn i miljøet. Jeg synes politimesteren i Oslo og John Roger Lund ga en veldig god beskrivelse både av den innsatsen som er der, og ikke minst av den forsterkede innsatsen som vil bli satt inn framover.

Så er det slik at det er andre statsråder i tillegg til meg som kommer til å være aktive i oppfølgingen av området der ute. Flere av mine kollegaer kommer til å være aktive i en samarbeidsplan som vi skal ha med Oslo kommune, og jeg er sikker på at de kan redegjøre mer for de tiltakene som de vil ha et ansvar for.

Men mitt ansvar er politisiden, det å forebygge kriminalitet, etterforske kriminalitet, det å sikre tryggheten til folk i området, og det har vi en plan for hvordan vi skal gjøre. Samtidig er det grunn til å understreke at dette ikke er noen «quick fix». Det kommer til å ta tid, og derfor er det viktig at vi jobber systematisk framover for å få kontroll over situasjonen, og det synes jeg det virket som om alle var enige om at vi skulle gjøre.

Seher Aydar (R) [11:01:49]: Jeg har selv jobbet med ungdommer i Oslo. Vi jobbet med å bevisstgjøre ungdom i å finne sin egen styrke, slik at de kunne ta de gode valgene når de måtte ta valg. Og var det én ting jeg lærte av det, så var det at tilbud til ungdom er en viktig forutsetning for å forebygge at ungdom blir rekruttert til kriminalitet. Satsing på fritidstilbud og fattigdomsbekjempelse er både kriminalitetsforebyggende og har en egen verdi. Det er ikke så vanskelig: Ungdom trenger et sted å være, ting å gjøre og voksne som ser dem.

Så mitt spørsmål er: Ser ministeren sammenhengen mellom problemene på Holmlia og dårlige levekår, høy arbeidsledighet og manglende ungdomstilbud?

Morten Wold hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Sylvi Listhaug [11:02:36]: Det er nok et sammensatt bilde av hvorfor situasjonen er som den er på Søndre Nordstrand og Holmlia. Både tilbud til ungdom, fattigdomsbekjempelse og disse forholdene er primært et kommunalt ansvar. Det er Oslo kommune som må være i førersetet når det gjelder disse spørsmålene.

Så er det, på grunn av at det er så viktig for oss å ha kontroll på dette området fordi vi ser det går i gal retning, også slik at staten har involvert seg – og kommer til å involvere seg – i større grad enn det vi gjør på veldig mange andre områder i Norge. Så det er et sammensatt bilde.

Det er klart at integreringsutfordringen er et stikkord her. Det er helt klart at vi ser at de miljøene der det er kriminalitet, er preget av innvandregjenger, som vi er nødt til å håndtere for å kunne få kontroll over situasjonen. Vi har sett i våre naboland at det har gått galt. Vi har sjansen til å sørge for at det ikke gjør det, og det er derfor vi nå øker innsatsen.

Seher Aydar (R) [11:03:38]: Det var mange på folkemøtet i går på Holmlia som ga en tydelig beskjed til ministeren om at de problemene de har på Holmlia, handler først og fremst om levekår og økonomiske forskjeller og ikke om opprinnelse. For hvis bydel Søndre Nordstrand var en egen kommune, ville den vært på topp ti over arbeidsledighet. Det er fint at Vestlandet får krisepakker, men det finnes altså store problemer med ledighet også i Oslo. Å skaffe folk jobb er viktig for å hin-

dre at barn og ungdom vokser opp i fattigdom, og områder med stor fattigdom er de områdene som topper kriminalitetsstatistikken.

Så mitt spørsmål er: Hva gjør regjeringen for å sikre at folk på Søndre Nordstrand får jobb?

Statsråd Sylvi Listhaug [11:04:21]: Dette er jo ikke mitt ansvarsområde, så det er nok feil minister å stille det spørsmålet til.

Men det å sammenligne situasjonen på Vestlandet og her, blir jo – igjen – å sammenligne epler og bananer. På Vestlandet var det snakk om personer som i all hovedsak mistet jobben fordi det var en nedgangsperiode. Her er det mange som aldri har vært i jobb, og som kanskje heller ikke er kvalifiserte for å komme inn på det norske arbeidsmarkedet for tiden, på grunn av språkbarriere, mangel på kompetanse osv. Så det er nok for mange et lengre lerret å bleke enn den situasjonen som var på Vestlandet.

Men dette er ting som også opptar regjeringen, og det er derfor flere av mine kollegaer er involvert i arbeidet – selvfølgelig også arbeids- og sosialministeren, som har ansvaret for Nav, som er veldig viktig i å løfte dette området.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Terje Aasland (A) [11:05:28]: Mitt spørsmål går til næringsministeren, og da kan jeg også gratulere ham med den viktige oppgaven det er å være næringsminister.

Han var innom fasiten i stad, og fasiten etter fire og et halvt år med en regjering med Høyre i Næringsdepartementet, er at vi har en bekymringsfull svak jobbvekst, hvor andelen sysselsatte ikke har vært lavere enn siden 1995. Næringspolitikkenes oppgave er å sørge for at de mange mulighetene faktisk gripes, at de brukes, og at vi klarer å skape vekst og få flere i arbeid.

En av de næringene som har framtidsmuligheter, er en komplett maritim klynge. Båtbyggere, designere, IKT, ingeniører, fagarbeidere og ikke minst redere og sjøfolk er med på å sette denne komplette næringen i en verdensledende posisjon.

Når det gjelder sjøfarten, har vi fra fellesskapets side stilt opp med to sterke pilarer for å ha en sterk næring. Det er ikke bare leterefusjonsordningen som er god, det er også rederibeskatningen – som er svært gunstig – og ikke minst har vi en god ordning når det gjelder tilskudd til sysselsetting av sjøfolk, nettolønnsordningen.

At vi har redere som velger det norske flagget med norske sjøfolk om bord, skaper legitimitet og en vilje til å opprettholde og videreføre slike svært gunstige ordninger. I forbindelse med statsbudsjettet forstår vi nå at regjeringen har til hensikt å gjøre endringer som kan ut-

vanne og utfordre dette. Hvis regjeringen i løpet av året gir anledning til at utenriksferger med ruter til havner utenfor Norden kan flagges fra NOR til NIS, betyr det at man på disse fergene kan erstatte norske sjøfolk med utenlandske arbeidstakere.

I første omgang betyr det konkret at Color Line med sine to skip som går i rute mellom Oslo og Kiel, vil kunne registreres fra NOR og inn i NIS. Det betyr at kravet om norske sjøfolk vil opphøre, og vi kan dermed komme i en situasjon hvor norske sjøfolk settes i land, mens utenlandske arbeidstakere går om bord. Og ikke nok med det: Utenlandske arbeidstakere går om bord sterkt subsidiert av den norske nettolønnsordningen.

Er dette en god, riktig og framtidsrettet maritim næringspolitikk?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [11:07:38]: Først tusen takk for gratulasjonen fra representanten Aasland.

Jeg er enig i at vi har mange vekstbransjer i Norge, og det er også verdt å si at selv om det er riktig at sysselsettingsandelen i Norge er for lav, er det et fall som startet for mange år siden – også før denne regjeringen. Jeg husker selv at Stein Reegård som var daværende sjeføkonom i LO, advarte mot det, og bl.a. at mye av sysselsettingsveksten under den rød-grønne regjeringen ble fylt av arbeidsinnvandrere. Så var det sagt.

Den maritime næringen i Norge er en fremtidsnæring. Det er en fremtidsnæring ikke bare på grunn av rederiene våre, men også på grunn av norske sjøfolk. Denne regjeringen er opptatt av at vi skal ha norske sjøfolk, vi har lovfestet nettolønnsordningen, vi har sikret rammevilkårene. Og så er det en balansegang der som jeg har lyst til å være helt åpen og ærlig om. På den ene siden er vi nødt til å ha rammevilkår, f.eks. rederibeskatning – i og for seg nettolønnsordning også – som gjør at man kan konkurrere i en veldig internasjonal næring. På den andre siden er vi opptatt av at vi skal ha norske sjøfolk, vi er opptatt av gode arbeidsvilkår, vi er opptatt av å ha et godt lønnsnivå – et norsk lønnsnivå. Den balansegangen må vi treffe.

Mitt utgangspunkt er at Høyre–Fremskrittsparti-regjeringen i forrige periode, allerede i 2015, varslet at det kom til å bli noen moderate endringer i fartsområdebegrensningene. Et utvalgsarbeid så på det samme, og et flertall i utvalget pekte på at det var en god idé. Helt konkret har det først og fremst vært knyttet til Color Line og skipene de har i trafikk. Det utvalget argumenterte for, var at man her i realiteten sto overfor et valg hvor man i verste fall satte 2 500 norske arbeidsplasser i fare, mot at man i verste fall satte 700 norske arbeidsplasser i fare.

Så er det verdt å nevne at en viktig del av omleggingen og styrkingen av nettolønnsordningen også har

vært at såkalte NIS-skip nå har en annen og bedre nettolønnsordning enn tidligere.

Terje Aasland (A) [11:09:41]: Det har nok skjedd vesentlige endringer i nettolønnsordningen etter at Fartsområdeutvalget ga sine anbefalinger. Med det som utgangspunkt mener vi at det er svært galt å gi mulighet for at man – som i tilfellet med Color Line og deres Kielferger – kan gå fra NOR til NIS. Da bryter man den balansegangen som – etter min mening – næringsministeren gjør helt rett i å være opptatt av, og vi får en situasjon hvor det er vanskelig å forsvare og argumentere for en nettolønnsordning i framtiden. Alle skjønner at det er ganske merkverdig. La oss ta som eksempel at en EØS-sjømann tjener 30 000 kr i måneden, og vi har et anslag på 680 sjøfolk – da snakker vi om en skattesubsidiering av utenlandske arbeidstakere på over 50 mill. kr. Forstå det, den som kan! Det er i hvert fall ikke god maritim politikk.

Jeg oppfordrer nå næringsministeren til å gå inn i de faktiske forholdene – se på hva som har skjedd etter at Fartsområdeutvalget ga sin anbefaling, og se på hva som er gjort med nettolønnsordningen, og så stille seg spørsmålet: Er det riktig å gjøre de endringene som regjeringen har varslet at den vil gjøre?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [11:10:59]: Som ny statsråd er det en selvfølge at jeg går inn i alle problemstillinger. Jeg skal denne uken ha et møte med sjømannsorganisasjonene, altså fagforeningssiden, og kommer selvfølgelig til å være opptatt av å høre på deres side av saken. Men dette er også en diskusjon som har vart lenge. Det er en diskusjon som har en forhistorie, dette er en varslet politisk endring fra regjeringens side. Det er heller ikke en omfattende og stor endring. Det er en moderat endring av fartsområdebegrensningene, og den kommer samtidig med at regjeringen har styrket – lovfestet – tilskuddsordningen for sysselsetting av sjøfolk og gjort endringer som sannsynligvis har bidratt til at mens maritim næring har vært i en ganske tøff situasjon – nå ser det ut til at det lysner – har man klart å opprettholde sånn cirka antallet norske sjøfolk. Det er også regjeringens politikk fremover. Vi skal finne balansen, vi skal ha norske sjøfolk, og vi skal satse på maritim næring.

Presidenten: Else-May Botten – til oppfølgingsspørsmål.

Else-May Botten (A) [11:12:13]: Jeg vil også gratulere statsråden med tilliten han har fått som ny næringsminister.

Vi har allerede startet diskusjonen med tanke på denne saken, som jeg tror mange er veldig opptatt av. Det er

riktig som statsråden sier, at Fartsområdeutvalget i 2014 la fram sin innstilling, men norske sjøfolk var kritiske til akkurat det som hadde med Color Line å gjøre. Jeg opplever at statsråden nå argumenterer på bakgrunn av gammel informasjon og gammelt nytt. Man bruker den samme argumentasjonen som man hadde i 2014, selv om nettolønnsordningen har økt, selv om valutakursene har endret seg, og selv om Color Line driver med store summer i pluss.

Det som er viktig nå, er å se på hvordan vi skal styrke hele verdikjeden og ivareta et seriøst norsk arbeidsliv også for de norske sjøfolkene, som er viktig i den maritime klyngen.

Er statsråden klar til å oppgradere argumentene og sette en ny kurs for denne politikken, framfor å sette norske sjøfolk på land?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [11:13:17]: Det kan ikke være noen tvil om hva som er regjeringens utgangspunkt: Vi skal ha en sterk maritim næring – det er en fremtidsnæring – og vi skal ha norske sjøfolk. Det er faktisk så viktig at vi bruker 2 mrd. kr av skattebetalerens penger, som vi kunne brukt på sykehus, lærere, veier eller politi, fordi vi er opptatt av å ha norske sjøfolk.

Det er ingen hemmelighet for noen i privat næringsliv eller noen av dem som jobber i privat arbeidsliv, at konjunktorene vil svinge – det går opp og ned. Men vi kan ikke lage en politikk basert på om et selskap gjør det bra akkurat her og nå. Vi må lage en langsiktig og forutsigbar politikk, som gjør at man på sikt kan opprettholde en best mulig og størst mulig maritim næring i Norge og ha flest mulig norske arbeidsplasser med norske eiere.

Presidenten: Else-May Botten – til oppfølgingsspørsmål.

Else-May Botten (A) [11:14:13]: Sjømannsforbundet er ganske urolig med tanke på denne situasjonen. Det forstår jeg, for hvis man først gir grønt lyst for utflagging av Color Lines Kiel-ferger, er man med og bidrar til å gjøre endringer i konkurransesituasjonen også i resten av Norden. Dette var i veldig liten grad belyst av Fartsområdeutvalget, og sjøfolkene har bedt om at statsråden må ta den situasjonen inn over seg. Temaet har vært oppe i Nordisk råd, der man også meldte fra om bekymring for denne situasjonen.

At man eventuelt tillater at Color Line kan gå over i NIS, betyr at man kan komme til å sette i gang en dominoeffekt som ikke bare gir endring av norske lønns- og arbeidsvilkår for sjøfolk om bord i skipene til Color Line, men som også gir endringer for DFDS, Fjord Line, osv. Da har man satt i gang en ball som ruller fort.

Kan statsråden ta ansvar for at man bidrar til å forverre lønns- og arbeidsvilkårene på disse skipene, og slik bidrar til at sjøfolk som har gode rammebetingelser, skal gå i land?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [11:15:19]: Som representanten Botten selvfølgelig er klar over, er det ikke jeg som politiker eller som statsråd som bestemmer hvorvidt en virksomhet skal ønske å forbli i Norge. Det jeg som statsråd kan gjøre, er å høre på forskjellige argumenter, finne den riktige balansen mellom hensynet til norske sjøfolk, norske arbeidsforhold og norske lønnsforhold, og det at vi ønsker å ha flest mulig funksjoner i Norge, altså at en veldig konkurranseutsatt næring i størst mulig grad skal være i Norge.

Jeg er kjent med den diskusjonen som har vært om f.eks. Norsk internasjonalt skipsregister og det danske skipsregisteret, altså at det vil være en fare for at Norge får vilkår som gjør at mange vil flytte fra Danmark til Norge. Mitt utgangspunkt er at også der er det en balanse. Vi har ingen interesse av å sette i gang et slags kappløp med Danmark som kan føre til dårligere lønns- og arbeidsvilkår, eller at flere skip blir lokket over til Norge. Men moderate justeringer og endringer vil være fornuftig.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Lene Vågslid (A) [11:16:41]: Spørsmålet mitt går til justisministeren. Eg vil gjerne fylgje opp saka om fotlenke, som me hadde litt om før her i dag, og eg vil gjere klart tre ting. Nr. 1: Det er den same fotlenka som blir brukt som omvend valdsalarm, som me no føreslår skal brukast for barnefamiljar som skal transporterast ut. Er det sikkert nok for dei, bør det vere sikkert nok for desse. Nr. 2: Det er ikkje lett å unndra seg fotlenke, sjølv om statsråden prøver å skape det inntrykket. Nr. 3: Regjeringa har ei plikt til å sørgje for alternativ til fengsling av barn. Det skal vere siste utveg.

Spørsmålet mitt til statsråden er då: Undersøker norske myndigheiter i dag om det er mogleg å anvende alternative løysingar til internering av barn? I så fall, kva for alternativ blir vurderte, og kva for alternativ vurderer statsråden som aktuelle for framtida?

Statsråd Sylvi Listhaug [11:17:44]: Det er gjort et stort stykke arbeid for å forbedre forholdene for barnefamilier som skal sendes ut med tvang. Dette er familier som har hatt god tid på seg til å reise frivillig, som ikke har gjort det, og som vi da er nødt til å følge ut. Vi har opprettet et nytt tilbud på Haraldvangen mottak – midlertidig – mens vi skal få på plass et eget tilbud, som tar litt lengre tid. Dette er, etter det jeg kjenner til, et veldig fint tilbud, som er langt friere, og hvor man på ingen

måte er under samme forhold som på Trandum, og jeg vil anbefale at representanten Vågslid reiser ut og ser på de fasilitetene. Jeg skal selv ut neste uke – hvis du ønsker å være med, er du hjertelig velkommen til det. Det viktigste er at vi får på plass gode fasiliteter for familier, men samtidig har kontroll, sånn at vi faktisk får sendt ut dem som skal ut.

Når det gjelder fotlenke, er det først og fremst knyttet til kriminelle asylsøkere som vi ikke får sendt ut, personer som har fått avslag som nekter å samarbeide med norske myndigheter, som vi kanskje har uklart identitet på, og som heller ikke deres hjemland ønsker å samarbeide med norske myndigheter om. Da ser vi på bruken av fotlenke, GPS-styrt sådan, fordi disse – enkelte av dem – bl.a. står for dopsalg og andre typer kriminalitet i enkelte deler av Norge. Så det er noe vi fremdeles har til vurdering. En sånn type fotlenke for barnefamilier må være som et supplement til den fasiliteten som er på Haraldvangen, for det er for enkelt bare å klippe lenken av seg og stikke av. Jeg forstår godt at disse familiene helst ikke vil reise – Norge er et fantastisk land å være i – men det er viktig at vi opprettholder asylinstituttet.

Lene Vågslid (A) [11:19:38]: Spørsmålet mitt gjekk meir direkte på det statsråden sa tidlegare i dag, at det var forskjell på desse fotlenkene. Men det er jo Arbeidarpartiet som no føreslår i Stortinget at ein skal bruke fotlenke, akkurat den same typen – den same teknologien – som ein bruker på dei som i dag har omvend valdsalarm, i staden for å internere barn. Er statsråden einig med meg i at det er den same teknologien, og at det vil vere eit like godt tiltak for å beskytte, eller meiner statsråden at dei som i dag går med omvend valdsalarm, ikkje er beskytta nok i forhold til dei som er utsette?

Statsråd Sylvi Listhaug [11:20:18]: Jeg mener at dersom man skal bruke det på disse familiene, må det være som et supplement til et sted der vi kan ha dem, og det er jo et sted nå, Haraldvangen, der man oppholder seg i kort tid før man blir transportert ut av landet.

Jeg vil nok en gang oppfordre representanten Vågslid til å være med ut og se på disse fasilitetene før man dømmer det nord og ned. Det har vært gjort et godt stykke arbeid med å finne lokaler og bygge opp et tilbud der ute.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Geir Pollestad (Sp) [11:21:09]: Då kan eg òg nytta moglegheita til på ein skikkeleg måte å ønskja Røe Isaksen velkomen som næringsminister i Stortinget.

Eg vil ta opp spørsmål knytte til norsk næringsmiddelindustri, ein industri som me har sett at i tider når det har gått litt opp og ned i andre delar av næringslivet, har vore stabil og bidrege med verdiskaping og ar-

beidsplassar. Det er ein industri som er veldig avhengig av politiske rammevilkår og ikkje minst stabile rammevilkår.

Næringsministeren kjem heilt sikkert til å snakka mykje om stabile rammevilkår, men fasiten med denne regjeringa er jo at me ofte har sett ustabile vilkår som rammar enkelt næringer. Då vil eg tilbake til Fyresdal i Telemark, der det som ein direkte konsekvens av regjeringas politikk, er 15 arbeidsplassar som no forsvinn. Det er veldig mykje i ein sånn kommune. Tilsvarende tal ut frå folketal ville vore over 7 000 arbeidsplassar i Oslo. Dette er altså fordi ein i kampen mot sukker har innført ei avgift på kjeldevatn.

Så mitt spørsmål er veldig konkret: Kva vil næringsministeren gjera no for å betra vilkåra for Telemark Kildevann? Vil ein sjå på dei avgiftene ein har innført, og korleis dei treff? Og kva vil ein gjera for å imøtekoma dei ønska om å bidra til verdiskaping og å ha arbeidsplassar som desse 15 familiane som no er ramma i Fyresdal, har?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [11:22:50]: Hvis man leser saken i dagens Varden om Telemark Kildevann, som er en bedrift jeg for øvrig besøkte flere ganger hjemme i Telemark da jeg var stortingsrepresentant, så ser man at det nok ikke er helt riktig at det bare skyldes regjeringens politikk. Der forteller de bl.a. at de har mistet en stor kunde, ICA, som ønsker mer lokalt, kortere transportvei. Det er også en veldig god og optimistisk nyhet der, for bedriften sier at de tror at det er store muligheter her fordi vi er et rent land – vi har godt vann, ikke minst i Telemark. Saken avsluttes med at bedriften sier at de tror at om 10–15 år er det flere arbeidsplasser i Fyresdal enn det er i dag.

Når det er sagt, er det sånn at alle politikere, også regjeringens partiene, må ta inn over seg at noe av det aller viktigste for næringslivet er forutsigbarhet – og mest mulig forutsigbarhet – men det er også sånn at budsjettene hvert år skal gå opp.

Geir Pollestad (Sp) [11:23:56]: Eg trur det er ei mager trøyst for dei som nå mister jobben i Fyresdal, at det skal verta betre om 10–15 år. Dei lever sine liv nå, og det er ingen tvil når ein ser saka i Varden, at regjeringa si avgiftsauke har vore medverkande til det som skjer. Så eg skulle ønska, når ein såg at politikken fekk uheldige utslag, når ein såg at det å innføra avgift på ting ikkje er eigna til å nå det formålet ein hadde då ein innførte avgifta, at ein kunne ha sagt: Ok, kanskje dette var uheldig, kanskje eg som næringsminister skal ta ein prat med finansministeren frå Framstegspartiet og spørja ho om vi ikkje kan finna ein meir fleksibel måte å gjera dette på, og om vi ikkje kan gjera dei tilpassingane, slik at vi beheld og styrkjer desse arbeidsplassane.

Mitt spørsmål er: Vil næringsministeren ta eit slikt initiativ til å forbetra denne avgifta?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [11:24:56]: Hvis bekymringen først og fremst er for ledighet i Telemark – og jeg skjønner veldig godt at for dem som nå mister jobben i Fyresdal, er det tøft og vanskelig, det er det – og hvis man ser på Telemark under ett, er ledigheten i Telemark lavere enn siden, jeg tror det er, i 2008 eller 2007. Så at regjeringens økonomiske politikk ikke har gagnet Telemark, tror jeg ikke noe tyder på. Nettopp fordi vi er en regjering for privat næringsliv, en regjering for arbeidsplasser i privat sektor, er vi alltid opptatt av to ting: at skatter og avgifter skal gå ned og ikke urettmessig ramme norske eiere og norske arbeidsplasser, og at vi alltid er interessert i, selvfølgelig, å ha dialog og få innspill om hvordan skatte- og avgiftssystemet kan bli bedre dersom det har uheldige virkninger.

Helt til slutt må det være lov å minne om at også i denne saken har Senterpartiet tidligere vært en pådriver. Kjersti Toppe i helse- og omsorgskomiteen har ved gjentatte anledninger understreket hvor viktig en sukkeravgift er. Når har den altså kommet. Senterpartiet har fått det som de ville. Da er ... (presidenten klubber).

Presidenten: Terje Aasland – til oppfølgingsspørsmål.

Terje Aasland (A) [11:26:22]: At ledigheten er lav i Telemark, hjelper ikke veldig mye for dem som nå blir sagt opp i Fyresdal. Næringsministeren er godt kjent med geografien, reiseavstandene osv., der. Telemark Kildevann er en nøkkelbedrift i en distriktskommune, ganske ulogisk plassert, egentlig. Men det som er interessant å høre, er: Har næringsministeren noen som helst virkemidler? Er det noen initiativ han vil ta overfor næringsmiddelindustrien eller Telemark Kildevann som vil bedre situasjonen, i stedet for bare å stå her og prate og prate uten å gjøre noen ting? Hva vil næringsministeren gjøre overfor næringsmiddelindustrien generelt, og hva vil han bidra med overfor Telemark Kildevann og Fyresdal kommune spesielt, som har kommet i en sårbar situasjon hvor hjørnesteinsbedriften legges ned?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [11:27:15]: Grunnen til at jeg står her og prater, er at Stortinget inviterer meg til å svare på spørsmål. Det hadde vært veldig arrogant av meg som statsråd å komme hit og ikke svare på de spørsmålene jeg ble stilt. Jeg er opptatt av å svare så kort og konsist som mulig, slik at jeg kan komme meg tilbake til kontoret og få gjort ting.

Når det er sagt, er det slik at Telemark Kildevann ikke skal legges ned. Antall arbeidsplasser går ned fra 30 til

15. Jeg har foreløpig ikke fått noen henvendelser fra kommunen eller andre. Jeg er helt enig i at det er en viktig bedrift.

Når det gjelder næringsmiddelindustrien, foreligger det et forslag fra Stortinget nå om en stortingsmelding der en ser alle virkemidlene for en viktig næring i sammenheng. Det er noe vi vurderer, og som vi ser på akkurat nå. Det er også slik at for næringsmiddelindustrien og for Telemark Kildevann og alle andre private arbeidsplasser rundt om i hele dette landet er viktige ting som f.eks. skatten på norske eiere, maskinskatten, helt avgjørende for å kunne trygge arbeidsplasser og ikke gjøre det vanskeligere for dem.

Så må jeg minne om at så vidt jeg husker, var også Arbeiderpartiet for at man skulle ha en sukkeravgift. I hvert fall fjernet man den ikke i sitt alternative budsjett, så vidt jeg husker.

Presidenten: Dermed er den muntlige spørretimen omme.

Sak nr. 2 [11:28:27]

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den elektroniske spørsmålslisten i salappen.

Endringene var som følger:

Spørsmål 1, fra representanten Anniken Huitfeldt til statsministeren, må utsettes til neste spørretime, da statsministeren er bortreist.

Spørsmål 2, fra representanten Anette Trettebergstuen til statsministeren, er overført til barne- og likestillingsministeren. Spørsmålet må imidlertid utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 11, fra representanten Bjørnar Moxnes til barne- og likestillingsministeren, må utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 12, fra representanten Kjersti Toppe til barne- og likestillingsministeren, må utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 1

Fra representanten Anniken Huitfeldt til statsministeren:

«USAs president uttalte på pressekonferansen etter møtet med statsministeren 10. januar om Norge og NATOs toposentmål: «I believe Norway will get there quite soon». Samtidig har regjeringen innrømmet at Norge slettes ikke beveger seg i retning av NATOs

toprosentmål, men at forsvarsbudsjettets BNP-andel tvert imot vil synke de neste årene.

Hva var egentlig budskapet fra den norske regjeringen til USAs regjering under samtalene i Washington om Norges etterlevelse av våre NATO-forpliktelser?»

Presidenten: Dette spørsmålet utsettes til neste spørretime, da statsministeren er bortreist.

Spørsmål 2

Fra representanten Anette Trettebergstuen til statsministeren:

«Statsministeren la frem den nye regjeringserklæringen for Stortinget 30. januar. I den forbindelse la hun tydelig vekt på arbeid og at 'Regjeringen vil derfor ta initiativ til en inkluderingsdugnad for å få flere inn i arbeidslivet'. En rekke offentlige utvalg har i en årrekke konkludert med at kontantstøtten svekker arbeidslinja og hindrer inkludering.

Hvorfor ser ikke statsministeren muligheten for å styrke inkluderingen og arbeidslinja ved å avvikle kontantstøtten?»

Presidenten: Dette spørsmålet er overført til barne- og likestillingsministeren. Spørsmålet utsettes imidlertid til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 3

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [11:29:00]: «Husholdningenes gjeld fortsetter å øke til tross for lav lønnsvekst og boligprisnedgang. SSBs statistikk som ble fremlagt 31. januar, viser at samlet innenlandsk lånegjeld utgjorde 3 263 milliarder kroner ved utgangen av 2017, tilsvarende en tolv måneders vekst på 6,5 prosent.

Mener statsråden at dette er en sunn utvikling, og anser hun at hun har fattet nødvendige tiltak for å hindre at gjeldsoppbyggingen blir for stor?»

Statsråd Siv Jensen [11:29:38]: Gjelden i husholdningene har lenge steget mer enn inntektene. I gjennomsnitt har norske husholdninger en gjeld som er mer enn to ganger større enn deres disponible inntekt. Det er blant de høyeste nivåene for husholdningsgjeld en kan observere både historisk og internasjonalt.

Høy og stigende gjeldsbelastning i husholdningene utgjør en sårbarhet for norsk økonomi og har bidratt til at finansielle ubalanser har bygget seg opp. Regjeringen har innført flere tiltak for å motvirke oppbyggingen av finansielle ubalanser og gjøre bankene og husholdningene mer robuste for forstyrrelser. Bankene har en stor del av sine utlån til husholdningssektoren. I de senere

årene har myndighetene økt kravene til bankenes kapital. Bedre kapitaldekning gjør bankene mer solide og bedre rustet til å tåle utlånstap.

Hensiktsmessig regulering som sikrer solide finansinstitusjoner, er et viktig virkemiddel for å sikre finansiell stabilitet. Hovedformålet med boliglånforskriften som ble innført sommeren 2015 og strammet inn ved årsskiftet 2016/2017, er å bidra til en mer bærekraftig utvikling i boliglånsmarkedet. Kravene skal bidra til å redusere risikoen for at husholdningene tar opp mer gjeld enn de kan betjene, og havner i en sårbar situasjon. Finanstilsynets boliglånundersøkelse fra i fjor viste en liten nedgang i andelen nye lån med særlig høy gjeld.

Vi står foran en tid med gradvis normalisering av rentene. De som har lån, må kunne tåle at renten øker. Ingen er tjent med at gjeldsnivået i husholdningene blir uhåndterlig høyt. Regjeringen har også strammet inn beskatningen av sekundærboliger for å gjøre boligspekulasjon mindre lønnsomt. En stor interesse for bolig som investeringsobjekt har vært med på å presse opp boligprisene og dermed gjeldsnivået i husholdningene.

Sommeren 2015 la regjeringen frem en strategi for boligmarkedet. Formålet var å legge til rette for raskere, enklere og billigere boligbygging. Tiltakene har trolig bidratt til den økte boligbyggingen vi har sett den siste tiden.

Den kraftige veksten i forbrukslån de siste årene er også en kilde til bekymring. Forbrukslån kan gi økonomisk frihet, men også skape store utfordringer for dem som tar opp større lån enn de klarer å betjene. Derfor har regjeringen fastsatt nye regler for markedsføring av forbrukslån. Det er også innført en ny gjeldsinformasjonslov med sikte på at det etableres et gjeldsregister for forbruksgjeld. Det vil bidra til å forhindre at kunder får innvilget større lån enn det som er forsvarlig.

Boligprisene har falt den siste tiden. Det har vært sunt og har demmet opp for et kraftigere boligprisfall på et senere tidspunkt. Samtidig tar det tid før reduserte boligpriser slår ut i lavere gjeldsvekst. Det er derfor ikke overraskende at gjeldsveksten fremdeles holder seg oppe. Vi venter at gjeldsveksten i husholdningene avtar litt de neste årene.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [11:32:31]: Jeg takker for svaret. Det er riktig at gjeldsveksten har vært høy over mange år, med en ytterligere økning på 6,5 pst. de siste tolv månedene på toppen av det igjen. Norske husholdninger har en gjeld på ca. 100 pst. av BNP, mens IMF eksempelvis anbefaler at den over tid bør ligge på et nivå på ca. 30 pst. Det IMF også sier, i sin stabiliseringsrapport for 2017, er at gjeldsøkningen på kort sikt vil løfte økonomien i landet, mens den på mellomlang sikt vil svekke veksten og øke risikoen for finansielle kriser.

Er statsråden enig i det, og hvorfor har en i så fall ikke iverksatt kraftigere tiltak for å få ned gjeldsveksten i Norge?

Statsråd Siv Jensen [11:33:24]: Som jeg redegjorde for i mitt forrige svar, har regjeringen iverksatt en lang rekke tiltak som over tid vil virke innstrammende på gjeldsveksten i husholdningene. Gjeldsveksten i husholdningssektoren har også vært ganske stabil de siste årene. Det vi nå ser, er at det er gjelden til foretakene som tar seg opp, og det er egentlig et veldig godt tegn, for det tyder på økt aktivitet, økt optimisme og at bedriftene ønsker å ta nye investeringer i næringsrettet aktivitet. Det er positivt.

Det er ingen tvil om at jeg er opptatt av hvordan den samlede gjeldsutviklingen i husholdningene er. Det er særlig fordi husholdningene er sårbare i en situasjon der det skjer noe uventet eller rentene begynner å normalisere seg og så stige. Det må vi være oppmerksomme på, for blir det for store utslag i husholdningssektoren, er det en trussel mot den finansielle stabiliteten i Norge.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [11:34:28]: Jeg takker for svaret igjen.

Når det gjelder en del av de tiltakene som statsråden viser til, eksempelvis tiltak for å begrense forbrukslån, er det jo ikke regjeringen som har sittet i førersetet der – det er tiltak som er kommet gjennom Stortinget, enten det gjelder å stramme inn på markedsføringen av forbrukslån eller det gjelder gjeldsregister. En burde også ha gjennomført flere tiltak, bl.a. knyttet til rentetak.

Statsråden beskriver at det egentlig er positivt, det som på noen områder skjer gjennom økt gjeld. Vel – investeringer innenfor viktige sektorer i Norge er jo ikke på vei i riktig retning. Det er betydelige utfordringer knyttet til investeringer i olje og gass og også til investeringer på fastlandet, investeringer innenfor industri. Tidligere i spørretimen her i dag ble det vist til Coca-Cola på Lørenskog, som legger investeringsplaner for 100 mill. kr på is på grunn av regjeringens avgiftspolitik. Kombinasjonen av dette kan bidra både til redusert stabilitet i det norske samfunnet og til redusert vekst over tid.

Statsråd Siv Jensen [11:35:37]: Det er denne regjeringen som har sittet i førersetet både når det gjelder å iverksette tiltak for å få bedre balanse mellom tilbud og etterspørsel i boligmarkedet, og når det gjelder de innstrammningene som er gjort gjennom boliglånsforskriften, som har vist seg å virke godt.

Rentetak er et anmodningsvedtak i Stortinget som vi nå har til vurdering. Det kan være grunner til å iverksette et slikt rentetak, men det kan også være utilsiktede virkninger av det, som vi nå ser nærmere på.

Ellers vil jeg sterkt tilbakevise påstandene fra representanten Gjelsvik om at det ikke går så bra i norsk økonomi: Alle pilene har snudd. Optimismen er på vei tilbake. Bedriftene øker aktiviteten og ser lyst på fremtiden. Arbeidsledigheten er på vei ned, veksten er på vei opp. Det er utgangspunktet, og det skyldes at denne regjeringen har ført en treffsikker og målrettet økonomisk politikk hvor vi har vært opptatt av rammebetingelser for norsk næringsliv. Da må man redusere det samlede skattetrykket og ikke skjerpe det, som er Senterpartiets oppskrift.

Spørsmål 4

Ingrid Heggø (A) [11:36:45]: «Regjeringa vil forenkle mva.-systemet og redusere antall satsar. NHO og reiselivsbransjen påpeikar at regjeringa har svekka Noreg som reiselivsdestinasjon med å auke mva. frå 8 til 12 pst. Dette har også medført eit dyrare og mindre tilgjengeleg kulturtilbod for folk flest. Den uforutsigbare mva.-auken, i to omgangar, har medført svekking på botnlinja for næringane av dei kontraktane og avtalene som alt var inngåtte.

Korleis skal færre mva.-satsar innrettast, og kva satsar skal bort?»

Statsråd Siv Jensen [11:37:25]: Det stemmer at Stortinget har vedtatt å øke den lave merverdiavgiftssatsen to ganger, sist i budsjettet for inneværende år, da den ble økt til 12 pst. Begge gangene regjeringen har foreslått endringer i den lave satsen i merverdiavgiften, har Arbeiderpartiet stilt seg bak forslagene.

Samtidig har Arbeiderpartiet aktivt foreslått skatte- og avgiftsskjerpelser. I budsjettforslaget for inneværende år foreslo Arbeiderpartiet å øke skattene med 8,3 mrd. kr. Dette er ikke et godt bidrag, verken til norsk næringsliv eller for reiselivet spesielt.

Det er de samlede rammebetingelsene som betyr noe for de næringsdrivende. Regjeringen har gitt betydelige lettelse som har bidratt til å bedre rammebetingelsene også for reiselivet. Blant annet bidrar lavere selskapskatt til økt lønnsomhet for reiselivet. I perioden fra 2013 til 2017 er det blitt gitt så mye som 6,1 mrd. kr i samlede netto lettelse i næringsbeskatningen. I budsjettet for i år gis det ytterligere 2,7 mrd. kr i lettelse i næringsbeskatningen. Regjeringen er opptatt av å føre en ansvarlig økonomisk politikk som stimulerer til økt økonomisk vekst og et bærekraftig velferdssamfunn. Et godt og effektivt skatte- og avgiftssystem er vesentlig for å oppnå dette. Jeløya-plattformen er i god overensstemmelse med regjeringens skatte- og avgiftspolitik så langt. I plattformen pekes det på at skattesystemet må

være vekstfremmende og legge til rette for styrket konkurransekraft. Skattnivået skal senkes.

Samtidig må skattesystemet forbedres ved å redusere skattesatser, og forenkles ved kritisk å gjennomgå skattefradrag som har liten tilknytning til inntekt og arbeid. Skattegrunnlagene skal sikres ved å unngå uthuling.

Forenklinger i merverdiavgiften og reduksjon av antall merverdiavgiftssatser vil være ett av flere tiltak for å oppnå et mer effektivt skatte- og avgiftssystem, og det vil gi forenklingsgevinster både for næringsdrivende og Skatteetaten.

I en måling av administrative byrder av merverdiavgiften gjennomført av konsultentselskapet Rambøll i 2004, hadde merverdiavgiftspliktige virksomheter som solgte varer eller tjenester med flere satser, mer enn dobbelt så høye administrative byrder av merverdiavgiftsreglene enn foretak som kun solgte varer og tjenester med én sats. Et system med færre satser vil derfor potensielt gi betydelige lettelser i administrative byrder for de næringsdrivende. Regjeringen vil fremme forslag til endringer i skatte- og avgiftsreglene for Stortinget i de årlige statsbudsjettene.

Ingrid Heggø (A) [11:40:05]: Eg spurde om kva momssatsar finansministeren vil komma med, så eg skal gjentaka det spørsmålet. Men fyrst vil eg seia at både hotell og skiheisar, kollektivtransport og kulturtilbod har fått merke på kroppen regjeringa si uføreseielege næringspolitikk. Noko av det viktigaste for bedriftene er føreseielege rammevilkår. To gonger har dei fått i julepresang ein momsauke på 2 pst.

Vi finansministeren bidra til føreseielege vilkår ved å seia her kva satsar desse som eg ramsa opp, bør belaga seg på å få framover? Er det opptil 15 pst., eller opptil 25 pst.? Skal det vera ein sats eller to i framtida?

Statsråd Siv Jensen [11:40:57]: Som jeg sa i mitt forrige svar, så legger regjeringen frem forslag til endringer i skatte- og avgiftssystemet i forbindelse med statsbudsjettet hver høst. Representanten Heggø må rett og slett smøre seg med tålmodighet – de kommer når budsjettet blir lagt frem.

Men disse julepresangene det henvises til, er julepresanger som Arbeiderpartiet har sluttet seg til og som Arbeiderpartiet åpenbart er enig i. Den forutsigbarheten som denne regjeringen kommer til å videreføre, er å lette rammebetingelsene for norsk næringsliv, og det handler om å fortsette å redusere det samlede skatetrykket, og ikke å gjøre som Arbeiderpartiet foreslår hvert eneste år; kraftige skjerpelser som vil være en belastning for norsk næringsliv i en situasjon hvor de trenger å ta nye investeringer for å skape flere arbeidsplasser. Den forutsigbarheten har næringslivet fått med denne

regjeringen. Det var kanskje en grunn til at valget gikk som det gikk i høst.

Ingrid Heggø (A) [11:41:51]: Eg deler ikkje di oppfatning av verkelegheita. Dei fleste bedriftene eg møter, spør etter føreseielege rammevilkår. Du sit i ei regjering som føreslo å innføra dette, og då kan du ikkje skulda på Arbeidarpartiet. Det var ikkje vi som sikra fleirtal for deg.

To av tre hotell går i minus. Kontraktane er inngåtte og varer er selde før regjeringa si momsauke kom. Då må hotella sjølve bera denne auken, og det set faktisk arbeidsplassar i fare. To gangar har ein auka han rett føre jul. Så eg spør på ein litt annan måte: Korleis vil statsråden definera føreseielege rammevilkår?

Presidenten: Presidenten vil minne representanten om at innlegg skal rettes via presidenten og ikke direkte til statsråden.

Statsråd Siv Jensen [11:42:42]: Denne regjeringen setter ikke arbeidsplasser i fare, snarere tvert imot. Vi har vist gjennom forrige fireårsperiode at det er mulig, gjennom å føre en offensiv økonomisk politikk, å få arbeidsledigheten i Norge ned. Det betyr at flere mennesker har kommet i jobb, at flere mennesker har fått seg et arbeid, og at flere bedrifter gjør det bra. Grunnlaget for det er forutsigbare rammebetingelser.

Vi har gjennomført en skattereform helt i tråd med det vi sa, nemlig at vi skulle gjøre endringer innenfor skattesystemet med den forutsetning at vi samtidig skulle lette i selskapsbeskatningen. Det har gitt resultater.

Og så vedstår jeg meg at denne regjeringen har fremmet forslag om å øke den lave momssatsen to ganger. Det jeg prøver å si, er at Arbeiderpartiet har vært enig i dette. Det å forsøke å skape et inntrykk av at dette er noe Arbeiderpartiet har vært imot, er ikke riktig. Men bare for å sette det i perspektiv: En kinobillett har blitt 2,50 kr dyrere med dette, og en hotellseng 30 kr dyrere med dette. Å skape et inntrykk av at dette isolert setter arbeidsplasser i fare, er med respekt å melde galt.

Spørsmål 5

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [11:44:09]: Spørsmålet mitt lyder:

«Arbeidet med fagfornyelsen og nye læreplaner er i gang. I behandlingen av Meld. St. 28 (2015-2016) uttalte en enstemmig komité at «det er viktig at en slik prosess gjennomføres med bred involvering. Komiteen forutsetter at prosessen med fornying av læreplanverket skjer i nært samarbeid med fagmiljøer og representanter for lærere, skoleledere og skoleeiere.»

Hvordan sørger statsråden for at lærere, rektorer og skoleeiere lokalt blir reelt involvert i prosessen, i tråd med Stortingets forutsetning?»

Statsråd Jan Tore Sanner [11:44:51]: Regjeringen har lagt vekt på og har store forventninger til involvering i prosessen frem mot nye læreplaner. Jeg har et sterkt ønske om at lærere, skoleledere og skoleeiere engasjerer seg i fagfornyelsen. Dette har vi også lagt til rette for. Jeg mener det er avgjørende for at vi får et læreplanverk som er godt forankret hos dem som skal bruke dette i sitt daglige arbeid med elevene.

Implementering kan ikke være noe vi utsetter til etter at læreplanene er ferdige, det skjer fra dag én. Jeg mener at det å bli involvert, å få delta og å påvirke vil øke lærernes eierskap til det nye læreplanverket, og det vil bedre forutsetningene for at lærerne kan omsette læreplanene til god undervisning. Det har derfor vært svært viktig for regjeringen å legge til rette for en prosess hvor alle berørte parter involveres og gis mulighet til å bidra.

For å sikre god involvering i arbeidet med fagfornyelsen har vi utarbeidet en strategi for involvering i de ulike fasene av læreplanutviklingen. Her beskrives bl.a. hvordan lærerorganisasjonene og andre parter kan bidra inn på ulike stadier i læreplanprosessen.

I tråd med strategien har departementet også etablert en egen referansegruppe for fagfornyelsen hvor lærerorganisasjonene, Elevorganisasjonen, KS, Sametinget og lærerutdanningen er representert. Referansegruppen involveres før det tas sentrale beslutninger, og deltakerne gir mange gode innspill og er gode diskusjonspartnere for departementet og direktoratet.

Det er Utdanningsdirektoratet som har fått i oppdrag å følge opp de fleste av tiltakene i forbindelse med fagfornyelsen. I oppdraget er det spesielt vektlagt at det skal legges til rette for involvering, åpenhet og informasjon underveis i prosessen. Akkurat nå gjøres det et viktig forarbeid til læreplanarbeidet. Da direktoratet i fjor satte ned grupper av fagfolk som skulle utvikle det vi kaller kjerneelementer i fag, var lærere, rektorer og skoleeiere med på å foreslå hvem som skulle sitte i disse gruppene, samtidig som de ble invitert til å gi innspill til arbeidet underveis. Direktoratet mottok nesten 3 000 innspill, noe som viser at det er svært mange interesserte med et stort engasjement for dette arbeidet.

Vi har fått svært gode tilbakemeldinger på den åpne og inkluderende prosessen vi har gjennomført til nå, og jeg kan forsikre om at vi fortsatt vil ha en åpen og inkluderende prosess. Det er avgjørende for et godt resultat.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [11:47:40]: Jeg takker for svaret og er glad for engasjementet folk viser der ute.

Utdanningsdirektoratets strategi og plan for fagfornyelsen som statsråden viste til, understreker viktigheten

av «tidlig og bred involvering og medvirkning» gjennom hele prosessen, som retter seg mot involvering og samskaping. Dette er trukket fram for å sikre forankring hos dem som faktisk skal ta læreplanene i bruk, lærerne.

Fagfornyelsen er en gyllen anledning til ikke bare å lytte til lærerne, men å la lærerne direkte påvirke læreplanene. Men verken strategien eller signalene fra grasrota i skolen tyder på at det blir lagt tilstrekkelig til rette for dette lokalt. Da lurer jeg på: Hvordan vil statsråden påse at lærerne lokalt gis praktisk mulighet til å delta aktivt i prosessen?

Statsråd Jan Tore Sanner [11:48:33]: Jeg er enig i viktigheten av forankringen. Hvis vi ikke får til en god forankring, kan det bli svært langt fra et direktorat eller departement i Oslo og til det enkelte klasserom. Vi må sørge for at lærerne er godt informert, godt orientert og har mulighet til å påvirke hele prosessen. Vi har – og jeg har – god dialog med Utdanningsforbundet i denne saken, og vi er også tydelige overfor skoleeiere, fylker og kommuner på at de må involvere lærerne i dette arbeidet.

Så jeg opplever at vi er på riktig kurs, og vi kommer til å fortsette med tydelige signaler til skoleeiere om at de må involvere gjennom hele prosessen.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [11:49:24]: Læreplanene er definitivt blant lærernes viktigste verktøy. Senterpartiet er opptatt av nettopp tillitsbasert styring av skolen og av å vise lærerne tillit. Vi er glad for referansegruppen og involveringen som skal sikre nettopp denne implementeringen. Mitt fokus dreier seg om reell lokal involvering. Jeg lurer rett og slett på hvordan regjeringen er tydelig overfor kommuner og fylker, eventuelt om de skulle vært mer tydelig i arbeidet med å organisere innspillene fra lærerne, fra skolene og fra de ulike skoleeierne rundt om.

Statsråd Jan Tore Sanner [11:50:05]: På samme måte som vi har tillit til lærere, må vi også ha tillit til kommuner og fylker, og jeg forutsetter at kommuner og fylker som skoleeiere involverer lærerne. Vi er tydelige på det, jeg er tydelig på det overfor kommuner og fylker, og jeg håper også å få drahjelp fra Senterpartiet, som et ordførerparti – at Senterpartiet også bidrar til at man lokalt involverer lærerne i dette arbeidet.

Så håper jeg at vi faktisk lykkes med dette arbeidet, både med involveringen, og også at vi får til læreplaner hvor det er rom for mer dybdelæring. Det betyr at vi ikke kan putte alt som vi synes er fint, inn i læreplanen. Vi som politikere og de som nå utvikler læreplanene, må også klare å si nei og sørge for at vi nå får et læreplanverk som er fremtidsrettet, og som gir rom for at læreren kan

være lærer og bidra til god dybdelæring i de enkelte fagene.

Spørsmål 6

Sverre Myrli (A) [11:51:14]: «Ifølge oppslag i lokalpressen mener samferdselsministerens partifeller i Akershus at det må gjennomføres en ny konsekvensvurdering av behovet for en tredje rullebane ved Oslo Lufthavn Gardermoen, og at tidligere faktagrunnlag er feil. Fremskrittsparti-ordføreren i Ullensaker uttaler at han ikke vil ha noen ny tredje rullebane.

Hva mener statsråden om en ny tredje rullebane, hva er prosessen nå videre, og vil det være aktuelt å legge saken fram til ny behandling i Stortinget?»

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [11:51:56]: Det regjeringen mener om rullebane, har vi kommunisert til Stortinget gjennom proposisjoner. Det er en sak der vi mener vi skal legge til rette for videre luftfartsnæring i Norge. Vi ønsker å gjøre det gjennom gode rammebetingelser for flyselskapene og god infrastruktur på bakken.

En tredje rullebane på Gardermoen kan bli en nødvendighet hvis en skal sikre god trafikkavvikling fra alle flyplassene rundt omkring i Norge. Noen flyplasser i verden kan fordele trafikken veldig jevnt fordi de stort sett er en transittflyplass for internasjonale flygninger, sånn som Heathrow, mens Gardermoen i stor grad også har en nasjonal funksjon med at den har mange flygninger fra små distriktsflyplasser og fra de store regionale flyplassene. Når alle har som mål at de skal kunne reise til og fra Oslo for å være på møter i løpet av dagen, betyr det at det er ganske mange fly som ønsker å lande ca. samtidig på morgenen og ta av igjen ca. samtidig på ettermiddagen. Det er behovet som Avinor prøver å dekke, og som gjør at en tredje rullebane blir aktuell.

Hvor fort det skjer er avhengig av trafikkutvikling og teknologiutvikling. Men en anslår fra Avinors side at 2030 er et ca. tidspunkt da dette kan bli en realitet. Bygger en en tredje rullebane, vil det selvsagt ha konsekvenser for lokalmiljøet der flyplassen er. Noen flere hus vil kunne bli rammet av flystøy, noen hus vil måtte bli revet i byggeprosessen o.l. Det er viktig at en har gode prosesser fra Avinors side i dette arbeidet, sånn at lokaldemokratiet får forståelse for omfanget av inngrep, hvem en allerede nå bør begynne å jobbe med, men også hvem som ikke egentlig skal trenge å bekymre seg.

Det er helt naturlig at min partifelle, som er ordfører i Ullensaker, ivaretar lokaldemokratiets ønsker og bekymringer og har kommunisert det til meg i møte. Jeg tar det på største alvor. Det er viktig at vi kan gi best mu-

lig svar, men det er også en del ting vi ennå ikke har gode svar på.

For eksempel når det gjelder støy, har det blitt foretatt utredninger før, men nå er SINTEF i gang med en ny utredning som bedre vil kartlegge støyproblematikken som kan oppstå ved en tredje rullebane. Da vil vi også kunne ta en diskusjon med Ullensaker kommune og andre om hvilke konsekvenser rapporten viser.

Så er det også viktig at vi klarer å skille på hva en måler. Ullensaker kommune har i sine rapporter stort sett vektlagt alle som vil ha støyutfordringer i 2030. Det viktige er å kunne skille på den støyveksten som vil kunne komme som følge av økt trafikk på dagens to rullebaner opp mot det som kan være støyen fra en tredje rullebane. Da vil differansen være langt mindre.

Jeg er opptatt av at vi tar lokale myndigheter på alvor. Det er Avinor som skal jobbe videre med selve flyplassplanen, men dog er det Ullensaker kommune som jobber med reguleringsplanen. Sånn sett har begge en sterk mulighet til involvering i saken videre.

Sverre Myrli (A) [11:55:01]: Argumentene og bakgrunnen for et eventuelt behov for en tredje rullebane, kjenner i grunnen Stortinget. Og tar jeg ikke feil, var det vel ved behandlingen av den såkalte Avinor-meldingen i fjor vår at et stort flertall i Stortinget sluttet seg til regjeringens forslag om at det skulle settes av arealer til en tredje rullebane hvis det behovet skulle melde seg. Selve beslutningen om bygging av en tredje rullebane skulle en komme tilbake til senere.

Det er i grunnen ikke det spørsmålet mitt i dag dreier seg om. Det dreier seg om en åpenbart stor diskusjon lokalt, i området rundt Gardermoen – og det er forståelig – men også en åpenbart stor diskusjon i samferdselsministerens parti.

Spørsmålet mitt gjelder – jeg tolker det første svaret hans som at han ikke er enig med Akershus Fremskrittsparti – om det nå skal gjennomføres «en full og uholdt konsekvensutredning av behovet for ny rullebane ved OSL».

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [11:56:10]: Vi har gitt de signalene som regjeringen skal gi til Stortinget og opplevd at vi har fått tilslutning til dem. At en har andre syn lokalt, tror jeg nok også en vil finne internt i Arbeiderpartiet o.l. Så her er det ingen partipolitiske sider. Dette er om en geografisk interesse-sak. Da er det naturlig at ordføreren ivaretar interessene til sine innbyggere. Det synes jeg ikke er noe dramatisk. Jeg tror vi ville opplevd det også i liknende saker om det var Arbeiderpartiet som satt med en ministerpost.

Jeg vil bare minne om at myndigheten til å vedta de nødvendige planene ligger hos Ullensaker kommune. De kan gjøre den jobben i samarbeid med nabokommu-

ner og fylkeskommune. Myndigheten til å gi konsesjon ligger hos Samferdselsdepartementet. Men det er helt naturlig at vi involverer Stortinget og orienterer Stortinget om det som skjer i Avinor, siden det er en statseid bedrift, men selve vedtaket må ikke gjøres i Stortinget – basert på hvor fullmakten ligger. Det kan gjøres i Samferdselsdepartementet – bare for å svare på siste punktet i det opprinnelige spørsmålet.

Sverre Myrli (A) [11:57:14]: I Romerikes Blad den 6. februar står det referert fra årsmøtet i Akershus Fremskrittsparti. Og der er to lokale Fremskrittsparti-representanter sitert på at de sier klart og tydelig at de mener tidligere faktagrunnlag er feil. Nå har jeg to ganger stilt spørsmålet om Akershus Fremskrittsparti får gjennomslag for at det skal gjennomføres en ny konsekvensutredning av behovet for ny rullebane ved Oslo lufthavn. Så nå stiller jeg spørsmålet en gang til: Går prosessen nå slik som det har vært forutsatt fra Avinors side, eller vil det bli gjennomført en ny konsekvensutredning av behovet for en ny tredje rullebane?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [11:58:02]: Det mener jeg jeg svarte på allerede i første runde, så det er litt rart å få spørsmålet to ganger til. Men jeg kan jo gjenta meg selv: Vi gjennomfører nå en utredning av støysituasjonen – SINTEF gjør det. Basert på det vil en se på hvilke tiltak som må til. Men det gis ikke ut fra det at vi skal sette i gang en helt ny konsekvensutredning. Men det er hele veien viktig at Avinor ser på hva som er behovet, og går videre med eventuelle byggeplaner, som kan vedtas gjennom reguleringsplaner og gjennom vedtak i styret. Det er departementet som skal gi konsesjoner.

Det ville i denne situasjonen vært litt interessant om Arbeiderpartiet tilkjennegir sitt synspunkt her. Det virker på denne spørsmålsstillingen her som om det ikke er interessant å prøve å finne ut hva som er en best mulig løsning. Hva mener Arbeiderpartiet? Hva vil Arbeiderpartiet kjempe for i denne saken? Spørsmålet er kun om hva som skjer når det er uenighet mellom to ulike Fremskrittsparti-representanter som ivaretar ulike interesser – den ene lokaldemokratiets interesser, mens den andre de nasjonale interessene som flyplasser.

Jeg registrerer altså at representanten Myrli ennå ikke har sagt hva Arbeiderpartiet mener. Det er litt typisk for denne typen debatt, dessverre.

Spørsmål 7

Siv Henriette Jacobsen (A) [11:59:21]: «I et intervju med Moss Avis 20. januar går statsråden langt i å si at han er åpen for andre løsninger for riksveg 19 gjennom Moss.

Kan statsråden bekrefte at det er åpning for å bygge en tunnel mot E6 via Årvoll uten å gå veien om en ny konseptvalgutredning?»

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [11:59:46]: Dette blir litt gjentakelser fra et replikkordskifte mellom undertegnede og representanten Odnnes, som sitter i salen, om akkurat det samme temaet. Jeg er opptatt av å finne gode løsninger for samferdselsutfordringene i Moss. Det er enormt gode muligheter for å utvikle Moss videre som et godt knutepunkt som både kan være spennende for folk som bor der, og for næringslivet. Det ønsker jeg å bidra til og legge til rette for.

Både investeringer i rv. 19 gjennom bedre ferjetilbud over fjorden og det som skjer på jernbanen, er alt i alt positivt. Samtidig er det ingen tvil om at når en skal bygge veldig mye på kort tid, må en sørge for at prosjektene er godt koordinert, at en unngår å grave opp samme området mange ganger, og at en får disponert arealene slik at det er trivelig å bo i byen etterpå.

Utfordringene som en har opplevd på rv. 19 f.eks., er at der en trodde en før kunne bygge en tunnel, som ville løst mange utfordringer til en overkommelig pris, ser en nå at grunnforholdene i fjellet er så dårlige at en stort sett må grave opp hele området. Det betyr en haug med bygninger, både boliger og næringsbygg, som må fjernes. Så må en bygge en kulvert, og så skal en fylle på det igjen. Det anser vi ikke å være ønskelig for Moss, og det vil også koste mer enn dobbelt så mye som det en har tenkt tidligere.

Vi har signalisert til Vegvesenet og til Bane Nor at her må vi fortsette et godt samarbeid mellom alle partene, så ikke den ene hånden ikke vet hva den andre hånden gjør innenfor statlig infrastrukturforvaltning. Det er viktig at Vegvesenet ser på hva slags alternative muligheter som nå finnes innenfor den konseptvalgutredningen som er gjort, og så er det viktig at Vegvesenet også løfter blikket såpass mye at de ser at hvis det finnes bedre løsninger, eller tror at det finnes bedre løsninger utenfor de rammene som vi har blitt enige om så langt gjennom Nasjonal transportplan o.l., er de hjertelig velkommen til meg for å diskutere det. Det er godt mulig at vi da må gjøre nye vedtak opp mot Stortinget, eller i hvert fall orientere Stortinget. Det er godt mulig at vi må gjøre prosesser litt mer fra scratch. Jeg håper det blir minst mulig, men når verden endrer seg såpass mye gjennom ny informasjon, må vi sørge for at vi gir oss selv handlingsrom til å finne den best mulige løsningen med den nye informasjonen.

Jeg er opptatt av at nå skal Vegvesenet gjøre en slik jobb i tiden framover. Jeg har sagt til veidirektøren at jeg gjerne vil komme ned til Moss sammen med Vegvesenet og Bane Nor for å treffe lokale myndigheter og reise og

se på ulike ting for nettopp å se om veien videre nå kan gå innenfor de mandater og rammer som en har fått, eller om vi faktisk må ta saken opp på ny på egnet måte med Stortinget. Jo enklere, jo bedre, tenker jeg, men vi skal samtidig sørge for at ting er formelt riktig.

Siv Henriette Jacobsen (A) [12:02:37]: Jeg takker statsråden for et positivt svar, og jeg vil videreformidle hans ønske om å komme til Moss. Jeg går ut fra at det er helt uproblematisk og veldig ønskelig. Det haster med å finne løsninger for rv. 19, og når Vegvesenet er så i tvil fordi den foreslåtte løsningen for 3 km skulle koste 5 mrd. kr, er det veldig viktig med gode og sterke styringssignaler fra departementet. Dette er tross alt Norges mest trafikkerte ferjesamband, og det utvikler seg mot en årsdøgntrafikk på bortimot 30 000 på den veien, så dette er ikke noe som kan vente. Særlig er det viktig, nå når vi bygger ut jernbanen, at man får avklart hvor veien skal gå, for dersom det er krysningspunkt mellom jernbane og vei, må det planlegges samtidig. Så hvis statsråden igjen kan bekrefte at dette haster, at han vil si at det haster, og at man ikke skal gå veien via en ny konseptvalgutredning, er det fint.

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [12:03:47]: Jeg ønsker helst at vi unngår såkalte KVVU-er, for selv om de kan gi oss veldig nyttig informasjon, er de også best egnet når det er et veldig bredt bilde en skal tegne, der det finnes mange ulike muligheter, og det er mange kompliserende faktorer. Nå er det for så vidt mange kompliserende faktorer i det som skjer i Moss, men mulighetsrommet er ikke så stort at jeg tenker at en ny KVVU nødvendigvis trengs. Men det er rett og slett noe vi må se etter at vi har tatt rundene både med våre fagetater og med de lokale myndighetene. Klarer vi å bli enige uten at det er et rop om ny utredning, vil jeg være veldig lykkelig for det.

Nylig tilbrakte jo jeg noen dager på Jeløya, og jeg brukte litt av pausene til å sykle rundt og se på Jeløya, men også Moss. Det er ingen tvil om det er utfordringer i trafikken som må løses der, og så er det også ganske åpenbart en del ting en ønsker å ivareta. Mye av trafikken på rv. 19 kommer fra Jeløya. Ferja er en kompliserende faktor, så vi må få med oss begge elementene som skal løses i den forbindelse.

Siv Henriette Jacobsen (A) [12:04:56]: Jeg er veldig fornøyd med at statsråden har tilbrakt tid både på Jeløya og i Moss, og det er veldig viktig at regjeringen og statsråden fokuserer spesielt på Norges mest trafikkerte ferjesamband. Jeg tenker det er hipp som happ om trafikkutfordringen skyldes lokalbefolkningen eller ferja, poenget er at man har store trafikkutfordringer som staten må være med og løse. Så det høres veldig bra ut fra statsråden at han ikke ønsker ny konseptvalgutred-

ning, at han ser at dette haster, og at han vil komme til Moss.

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [12:05:41]: Jeg kan bekrefte den oppfatningen som her ble kommunisert, og da tror jeg vi kan se fram til å møtes i Moss også.

Spørsmål 8

Ivar Odnes (Sp) [12:06:04]: «I Oppland Arbeiderblad 6. februar kan me lesa at Tor André Johnsen i Framstegspartiet meiner riksveg 4 kan byggast utan å vere prioritert i Nasjonal transportplan, og ein kan få inntrykk av at ein ikkje lenger må prioritere pengar for å bygge veg, så lenge Nye Veier har oppdraget.

Deler statsråden Johnsen si oppfatning om at prosjektet kan få ei rask realisering dersom Nye Veier får ansvaret, sjølv om prosjektet ikkje er prioritert, og i tilfelle når kan me forvente oppstart?»

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [12:06:35]: Regjeringen satser storstilt på bygging av ny vei og ikke minst på vedlikehold av ny vei. I dag har Statens vegvesen og Vegdirektoratet lagt fram handlingsprogrammet for de neste årene, der mer enn et femtitalls nye veiprosjekter skal realiseres. Vi skal bruke rundt 135 mrd. kr på å bygge ny vei, med både stort og smått, og det skal også brukes vanvittig mye penger på vedlikehold av eksisterende vei, slik at forfallet reduseres. Selv om det er mer penger enn noen gang før, er det viktig at en prioriterer rekkefølgen – og at en klarer å prioritere for å holde kostnadene nede.

Riksveg 4 ligger i dag ikke inne i Nasjonal transportplan i det omfang som representanten Johnsen har nevnt i media. Det er det han har pekt på etter at jeg har snakket med ham for å bli forklart hva han har sagt, og hva han ikke har sagt. Det han har pekt på, er at Nye Veier har vist at det er mulig å få kostnadene ned, og at det er mulig å gjennomføre prosjekt i et omfang som gjør at en får bygd mer rasjonelt. Det som har vært hans tanke, er at hvis Nye Veier får overta mer av de prosjektene som har lange strekninger, tror han det er mulig å få kostnadene ned såpass mye at vi i en tidsperiode som er foran oss, vil kunne gjennomføre flere prosjekter enn antatt. Det betyr også at han ser en mulighet for at rv. 4 vil kunne komme inn i framtidige transportplaner raskere enn om man velger dagens tilnærming til å bygge vei. Jeg er veldig glad for at representanten Johnsen har den holdningen til reformer innenfor veisektoren. Vi jobber for å få kostnadene ned. Vi har bl.a. jobbet med E6 i Gudbrandsdalen, E16 til Kongsvinger – for å ta to andre veier i den litt større regionen – der nye beregninger gjennom smartere bygging og smartere planlegging, vil vise at en

kunne få kostnadene ned på mellom 1 mrd. kr og 2 mrd. kr per prosjekt. Det er mye penger. Og det er der representanten Johnsen har vært litt mer visjonær og sett hva mer en kan få til, som gjør at rv. 4 kan komme nærmere i nåtid når det gjelder prioriteringer. I det ligger det selvsagt ikke at det er gratis å bygge, i det ligger det ikke at en ikke skal prioritere det, men ideen til representanten Johnsen er at hvis vi gjør enda mer av regjeringens politikk, vil vi kunne prioritere å få enda flere veiprojekter raskere gjennomført enn det som har ligget til grunn. Det har vært den diskusjonen han har forsøkt å reise i lokalmedia.

Så er jeg veldig glad for at jeg gjennom skriftlige og muntlige spørsmål fra både Arbeiderpartiet og Senterpartiet denne uken nærmest har blitt oppfordret til å se på om Nye Veier kan overta flere prosjekter. Da har vi jo kommet langt i denne debatten, sammenliknet med debatten vi hadde i 2015, da de samme partiene var veldig kritiske til at Nye Veier ble opprettet, og mente det ikke var mulig å få ut de gevinstene som vi nå ser. Jeg er glad for at vi nå har kommet videre og ser at gevinst er mulig. Nå handler det om å realisere flest mulig.

Ivar Odnnes (Sp) [12:09:36]: Eg registrerer at statsråden per i dag ikkje har nokre planar om at dette skal innlemmast i Nye Veier AS' portefølje, men på lik line med både statsråden og representanten Johnsen er eg oppteken av raskare framdrift og meir veg for skillingen, og det er noko Senterpartiet òg meiner er rett veg å gå.

Det som er spesielt med den strekninga vi pratar om her, er Mjøsbrua, der det er ein høg årsdøgntrafikk, på anslagsvis 11 000 bilar i døgnet og få omkjøringsalternativ når ulykka skjer – og dessverre skjer det litt for ofte alvorlege ulykker her. Eg har sett i handlingsprogrammet som er lagt fram i dag av Statens vegvesen, at det er lagt inn 7 mill. kr til trafikksikringstiltak på akkurat denne strekninga i år. Kva slags trafikksikringstiltak ser statsråden for seg kan både redusera talet på ulykker og sørge for framkomst på denne viktige vegstrekninga for innlandet?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [12:10:43]: Jeg er glad for å få støtte fra Senterpartiet for at vi skal få mer for pengene, og det tror jeg også representanten Odnnes virkelig mener. Samtidig bare konstaterer jeg at i løpet av de årene jeg har sittet som samferdselsminister, har Senterpartiet stort sett stemt imot alle de reformene jeg har fremmet forslag om for å få mer igjen for pengene. Da vi opprettet Nye Veier, var representanten Pollestad fra Senterpartiet sin påstand at disse grepene ville sette norsk veibygging tiår tilbake i tid. Det ble sagt i Dagsnytt atten på NRK og kan finnes på nettet.

Jeg konstaterer at analysen til Senterpartiet har vært fullstendig feil, og at de virkemidlene vi har tatt i bruk, har vært helt riktige, og derfor tror jeg at alle som ønsker mer vei raskere, bedre og billigere, bør se på de reformene dagens regjering gjør, og ikke de løsningene som Senterpartiet hadde, som gikk på å reversere reformene.

Jeg er opptatt av at vi skal gjennomføre gode trafikksikkerhetstiltak. Vi har fått gode resultater med å få ned antall trafikkdrepte, men vi er langt ifra i mål. Jeg mener likevel det er bra at det er de faglige vurderingene i Vegvesenet som bestemmer hvilke tiltak som er best egnet for de ulike strekningene.

Ivar Odnnes (Sp) [12:11:47]: Eg registrerer at statsråden er meir oppteken av kva som har vore gjort tildlegare enn det som saka her dreier seg om, på lik line som Stor-Oslo Nord, som er eit prosjekt som er eit felleskapsarbeid med kommune og fylkeskommune, langsmed strekninga frå Oslo til Mjøsbrua for å få sørge for ei raskare framdrift på denne viktige transportåra, frå Oslo og heile vegen opp til Mjøsbrua. Vi skal no byggja eit nytt Innlandet fylke, som treng gode transportkorridorar internt, og desse vegane er jo riksvegar og knyter heile Noreg saman. Vi har mykje gjennomgangstrafikk på desse vegane.

Det som ein lokalt no er oppteken av, er framdrifta på prosjektet. Det har vorte utarbeidd ein KVVU, det er ein KS1-rapport som vi framleis ventar på, og forseinkingar vart forklart med at ein skulle sjå på andre alternativ. Men kva alternativ vurderer ein no? Og når kan ein forventa KS1-rapporten?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [12:12:54]: Som representanten Odnnes tar opp, har vi altså gjort en beslutning om å gjennomføre en såkalt konseptvalgutredning på rv. 4 og jernbanen i området. Det viser at vi også har ambisjoner for å utbedre strekningene der. Det er viktig for å sikre bedre bo- og arbeidsregioner for å styrke næringslivet o.l.

Så har vi ikke råd til å fikse alle ting på en gang, og derfor er det viktig å prioritere, selv om vi altså prioriterer mer i alle regioner i Norge enn det som har vært gjort tidligere. Det er foreløpig for tidlig å si når de ulike vedtakene for rv. 4 og KS1 blir gjort, men det er ganske nært forestående, disse rapportene, etter det jeg blir informert om.

Jeg vil samtidig bare minne om at det skjer veldig mye i Innlandet som vi skal være veldig glad for – utbyggingen som nå skjer på E6, er en langt større gjennomføring enn det som har vært planlagt. Nå bygger en over fire mil med ny firefelts motorvei gjennom regionen – der forrige regjering satt i fire år uten å klare å bli helt enige om hvordan en skulle komme gjennom Åkersvika, og som vi nå er i gang med å bygge, helt til Moelv.

Spørsmål 9

Kari Henriksen (A) [12:14:09]: «En NSB-ansatt fra Marnardal i Vest-Agder frykter at hans opptjente pensjonsrettigheter ryker. Han har betalt sin pensjonsandel fra han ble ansatt i NSB i 1974, 18 år gammel. Dersom ikke kontrakten med NSB blir videreført, vil han miste opptjente rettigheter. Han mangler fire måneder på 62 år og særaldersgrense.

Er dette en god måte å behandle en som har stått på for NSB i over 40 år, og vil statsråden ta initiativ til at de som berøres av virksomhetsoverdragelsen i NSB, får sin rettmessige pensjon?»

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [12:14:51]: Jeg har både i møte med fagforeningen og i Stortinget sagt at når vi gjennomfører en jernbanereform, er det for å sikre et bedre tilbud til de reisende. Det er for å gjøre jernbanen mer relevant, for å kunne øke antallet reisende betydelig og for at vi skal sikre at de som jobber i jernbanen, har en god og trygg arbeidsplass – at vi gjør endringsprosessene på en best mulig måte.

Jeg konstaterer at i løpet av det siste halve året har vi fått landet en pensjonsavtale i NSB som fagforeningene har støttet opp om, vi har fått landet en pensjonsavtale i Mantena, og så tar en her opp en problemstilling når det gjelder dem som er i NSB Trafikkservice, altså et delprivat selskap som NSB er deleier i sammen med ISS, og som har andre rammebetingelser.

Det er ikke naturlig for en statsråd å gå inn i pensjons-situasjonen til en enkeltperson. Vi har likevel sett på de generelle forholdene. En NSB-ansatt som i 1974 var 18 år, slik det framkommer i spørsmålet her, må ha blitt født i 1956. Denne personen vil da beholde sitt SPK-medlemskap og beholde særaldersgrensen. Ved en eventuell virksomhetsoverdragelse vil ansatte i lukket ordning få videreført sitt SPK-medlemskap og særaldersgrensen. Vedkommende beholder også muligheten til å gå av med offentlig AFP.

Jeg forstår at eldre ansatte i NSB kan være bekymret for pensjonen sin, men den ansatte omtalt i spørsmålet, vil etter all den informasjonen vi har fått, ikke tape sine opptjente rettigheter. Skal jeg kunne si mer enn dette, må jeg vite mer – slik at vi kan se om det er feil i våre antakelser. I det ligger at den bekymringen som her kommuniseres, er løst etter slik som systemet har vært og basert på den informasjonen vi har fått.

La meg allikevel gjenta og minne om at vi har vært opptatt av at vi skal få til gode pensjonsavtaler som gjør at opptjente rettigheter blir ivaretatt. Jeg konstaterer at i uravstemning har Jernbaneforbundet, eller fagbevegelsen, støttet opp om den pensjonsavtalen som er blitt inngått for NSB-systemet, som er den aller største og omfatter mest folk. Det viser at vi har tatt denne pro-

blemstillingen på alvor. Ledelsen i NSB og ledelsen i Mantena har gjort en god jobb og har samarbeidet godt med fagforeningene. Jeg er veldig glad for at vi da får de resultatene.

Det betyr ikke at det ikke må gjøres et arbeid også for NSB Trafikkservice, men det er et selskap som er deleid av NSB, og det er naturlig at det er NSB og ISS – som eier selskapet sammen – som håndterer den type spørsmål. Hvis de på et tidspunkt mener de trenger avklaringer med Samferdselsdepartementet som eier av NSB, er min dør alltid åpen. Men det er naturlig at styret håndterer saker i selskap som NSB eier.

Kari Henriksen (A) [12:17:44]: Takk for svaret. Det statsråden svarer, er muligens rett. Men det er en bekymring som er kommet på mitt bord, og bekymringen når det gjelder denne personen, har jeg tatt på alvor. Realiteten er at denne regjeringens politikk når det gjelder overføringer, fører til denne typen utrygghet hos mange – i den økte privatiserings- og kommersialiseringssiveren som denne regjeringen har. Vi ser bl.a. at det er en stor økning i byråkratiet, vi får 6,6 mrd. kr i økte avgifter, vi har økte barnehagepriser, folk må betale mer for fysioterapitjenestene, og vi har et økt innslag av midlertidighet – i tillegg til at regjeringen har en politikk der de ønsker mer utfasing av offentlig virksomhet til private.

Statsråden har sagt at hensynet til de ansatte er viktigst. Holder ikke statsråden ord, og mener han det ikke gjelder ved overdragelse til private?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [12:18:45]: Jo, statsråden holder ord, og som jeg nå nevnte, svarte jeg på et spørsmål der representanten Henriksen selv åpenbart ikke har sjekket fakta godt nok før en kommer med påstander og vil prøve å svartmale regjeringens politikk.

Jeg merket meg også mange av innslagene i oppramsing som kom her. Når det gjelder påstand om høyere avgifter: Ja, Stortinget har vedtatt høyere avgifter enn det regjeringen har foreslått. Men at Arbeiderpartiet nevner det som noe negativt, er litt rart all den tid Arbeiderpartiet har foreslått å øke avgiftene enda mer i sine alternative statsbudsjett. Det er litt rart hvis Arbeiderpartiet mener at økte avgifter fra regjeringen eller stortingsflertallet er problematisk, uten å se på at de forsterker problemene.

Når det gjelder påstanden om flere midlertidig ansatte, ble dette faktasjekket i valgkampen, og det viste seg at i 2017 var det færre midlertidig ansatte enn det var da Arbeiderpartiet styrte. Så selv om muligheten til å ha folk midlertidig ansatt har blitt endret, har det altså ikke medført en økt bruk av det. Det er jo verdt å ta med seg at fakta trumfer myten.

Kari Henriksen (A) [12:19:53]: Dette er et eklatant eksempel på bortforklaringer. Vi lovte aldri at vi skulle ha færre avgifter, det lovte Fremskrittspartiet – det er punkt én. Og vi har en regjering som har en imponerende treffsikkerhet når det dreier seg om å gjøre hverdagen vanskeligere for dem i samfunnet vårt som tjener lite og har minst. Da er det snakk om denne politikken som fører til at regjeringen på område etter område, også innenfor samferdselssektoren, gir folk mer utrygghet ved å overføre og privatisere tjenester. Det er ikke bare samferdselssektoren som er berørt, vi hadde akkurat det samme i Forsvaret, der renholdstjenestene ble privatisert. Det skaper utrygghet for ansatte. Det er det jeg utfordrer statsråden på. Det er klart at statsråden kan ha vært flink til å forhandle fram pensjoner for ansatte i sin tjeneste, men det er virksomhetsoverdragelse, og der har statsråden sagt han tar hensyn til ansatte. Da spør jeg igjen: Gjør statsråden det?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [12:21:00]: Svaret er ja for tredje gang, det gjør jeg, og det har vi vist. Vi har fått til pensjonsavtaler som ansattorganisasjonene har stemt for, ikke imot. Hele det negative svartmalingsbildet som jeg trodde Arbeiderpartiet i alle fall prøvde å avslutte etter valgkampen, hører jeg fortsette nå.

Fremskrittspartiet kjemper for lavere avgifter. Jeg forstår her at Kari Henriksen er stolt av at hun kjemper for høyere avgifter, og sannelig har hun klart det. Da burde i hvert fall representanten Henriksen vært veldig fornøyd, og hun burde gjerne vært litt misfornøyd med at hun ikke får økt dem enda mer. Men jeg er stolt av at vi jobber for at folk skal få beholde litt mer i sine lommebøker, i stedet for at staten hele veien skal ta litt mer.

Vi har også vært opptatt av at vi skal få bruke det private entreprenørmarkedet på en bedre måte. Meg bekjent var ikke Arbeiderpartiet imot det da de styrte, det var også private togselskap i Norge da Arbeiderpartiet styrte. Det er plutselig veldig grusomt når dette eksisterer under Fremskrittspartiet, mens det var helt naturlig under Arbeiderpartiet. Jeg tror velgerne avslører den type tullete retorikk.

Presidenten: Presidenten minner om at tillegsspørsmål skal relatere seg til første spørsmål. Det startet med pensjon, men utviklet seg i en litt mer generell retning.

Spørsmål 10

Jan Bøhler (A) [12:22:40]: Jeg vil gjerne stille følgende spørsmål til justis-, beredskaps- og innvandringsministeren:

«I det siste året har det vært et økt antall alvorlige hendelser i gjengmiljøene i Oslo, med skyting, knivstikking og grov vold. Fram til 2016 hadde politiet en egen enhet med politispesialister som kunne konsentrere seg om å jobbe langsiktig i flere år med å avdekke bakmenn og gjengstrukturer og avverge og forebygge alvorlige hendelser. Bare i løpet av de siste årene før 2016 førte denne politiinnsatsen til at man avverget 19 drapsforsk og andre store anslag i gjengmiljøene.

Vil statsråden sørge for at det igjen blir avsatt egne politiresurser som fullt og helt kan konsentrere seg om å være tett på gjengene for å ta bakmenn og avverge alvorlige hendelser?»

Statsråd Sylvi Listhaug [12:23:31]: Innledningsvis vil jeg benytte anledningen til å si jeg deler representanten Jan Bøhlers engasjement når det gjelder å bekjempe de kriminelle gjengmiljøene i Oslo. Slik kriminalitet representerer en alvorlig trussel og skaper utrygghet og frykt. Alvorlig, profittmotivert kriminalitet og alvorlig integritetskrenkende kriminalitet er gitt prioritet gjennom tildelingsbrevene til Politidirektoratet og den høyere påtalemyndighet. Riksadvokaten har understreket disse prioriteringene i sitt mål- og prioriteringsrundskriv.

Jeg er klar på at innsats mot de kriminelle gjengmiljøene skal prioriteres. De som begår denne formen for alvorlig kriminalitet, skal tas. Samtidig må vi forhindre at miljøet rekrutterer nye medlemmer. Vi må ha en bred tilnærming gjennom god etterretning, målrettet forebygging og kvalitet i etterforskning og irettføring. Forvaltnings- og utlendingsforvaltningssporet må benyttes der det er aktuelt.

Det er min klare forventning at innsatsen mot alvorlig kriminalitet skal styrkes gjennom nærpoltireformen. Den nye organiseringen av distriktene skal legge til rette for dette. Videre er det viktig å framheve reformens mål om å heve kvaliteten innenfor felt som etterforskning, forebygging og etterretning. Reformen skal øke kvaliteten på de tjenestene politiet leverer og slik forbedre resultatet av politiets innsats. Det er viktig å minne om at det er dette som er kjernen i omorganiseringen av politidistriktene. Etableringen av større enheter og fagmiljø skal styrke innsatsen, og det blir derfor feil dersom det framstilles som om innsatsen på dette området nå svekkes på grunn av reformen.

Samtidig må vi anerkjenne at Oslo har særskilte utfordringer som det må tas tak i. Derfor er det tatt initiativ til særskilt innsats i enkelte utsatte områder, som kommer i tillegg til det som gjøres innenfor de ordinære rammene. I budsjettet for 2017 ble det gitt 17 mill. kr til en særskilt kriminalitetsforebyggende og integreringsfremmende innsats på Grønland, som er videreført i

budsjettet for i år. I budsjettet for 2018 er det gitt 30 mill. kr til en styrket politiinnsats i Oslo sør, med særlig vekt på forebygging og på å forhindre rekruttering til kriminelle miljø. Politiet har i møte med meg særlig framhevet behovet for en innsats i dette området. Jeg mener derfor at vi nå bidrar til å styrke den samlede innsatsen mot disse miljøene. Dette er et område hvor jeg som statsråd vil være utålmodig framover. Vi kan ikke akseptere at kriminaliteten brer om seg i enkelte bydeler. Det skal være trygt å bo og vokse opp i alle deler av Oslo.

Samtidig er det viktig å si at dette er et arbeid som politiet ikke kan gjøre alene. Derfor er det viktig at vi får til et godt samarbeid med Oslo kommune, og det opplever jeg at man har. Mange av mine kollegaer skal selvfølgelig også være med på den innsatsen, for politiet kan ikke løse dette alene.

Jan Böhler (A) [12:26:22]: Jeg takker statsråden for svaret og engasjementet.

Det som jeg er redd det er veldig lett å si fort, og som også kom til uttrykk på folkemøtet på Holmlia i går, er at det er ingen «quick fix» her. Så går man over til å diskutere ting som er viktige, f.eks. integrering, norsk i skolen, gode barnehager, fritidsklubber, osv. som alle kan være enige om, – som er viktig, jeg vil understreke det. Men den viktigste forebyggingen i disse miljøene nå er faktisk å vise at samfunnet er i stand til å stoppe hovedpersonene i gjengene, ta gjenglederne og stoppe virksomheten de bedriver, som de viser fram og som gjør at de for en del unge dessverre er forbilder og på den måten enkelt kan rekruttere så mange unge de vil, som så blir tatt av politiet fordi de gjør ting på gata.

Spørsmålet mitt til statsråden er: Er hun enig i at vi trenger politispecialister nå som kan konsentrere seg fullt og helt – i en lang periode – om å ta disse bakmennene og rulle opp disse miljøene?

Statsråd Sylvi Listhaug [12:27:33]: Ja, det er jeg enig i, og jeg oppfattet at det var det Oslo-politiet også var veldig tydelige på i går under møtet, at de vil ha tilstedeværelse der ute, at de vil jobbe for å ta disse bakmennene, om du vil, de som er forbilder i dette miljøet, de som rekrutterer ungdom, de som allerede er hardbarkede kriminelle og som forebyggingssporet ikke hjelper på. Det er et av områdene som blir prioritert, i tillegg til forebygging som skjer ved at politifolk er ute på skoler og ute i miljøet for å trygge ungdommen.

Så til spørsmålet om hvordan man skal organisere dette: Noen har tatt til orde for en egen politienhet, men jeg mener det er en avsporing, rett og slett fordi det vi trenger nå, er politifolk til å gjøre jobben der ute på bakken – ikke økte utgifter til husleie. Jeg ble derfor veldig glad for å høre på politimesteren, som snakket om at de

har en mobil enhet der ute – en bobil – som folk kan komme inn i, og hvor man kan komme med informasjon til politiet. Vi er avhengig av å samarbeide med lokalbefolkningen.

Jan Böhler (A) [12:28:42]: Jeg takker for tilleggssvaret også.

Det som er viktig å forstå i denne situasjonen, er at forebygging nå først og fremst er å få tatt hovedpersonene i gjengene og vise at kriminalitet ikke lønner seg, slik at de ikke kan gå rundt på samme måte og gjøre som de vil. De rekrutterer, og det blir nesten en slags status – for en del ungdommer – knyttet til det å jobbe og selge for dem. Også det å bli tatt av politiet gir status, og de rykker da opp i gjenghierarkiet.

Jeg mener man nå ikke bare skal konsentrere seg om etterforskning av hendelser som har skjedd. I politireformen er det veldig mye vekt på etterforskning, men når det gjelder avverging, trenger vi spesialister som jobber kun med disse miljøene, døgnet rundt, for å kunne greie det. Man må stresser dem og gjøre slik at de ikke kan kjøre rundt med våpen. Det er en svær oppgave. Man brukte 40 personer til det i fem år i gjengprosjektet. Jeg sier ikke at man skal tilbake til akkurat den typen organisering, men vil statsråden bruke noen av de 30 mill. kr og sørge for at de midlene blir brukt på denne måten?

Statsråd Sylvi Listhaug [12:29:51]: Jeg oppfattet at det politiet sa i går på det møtet, gikk i den retningen, nemlig at vi må jobbe for å ta ut disse kriminelle, vi må jobbe med etterretning, vi må få informasjon fra lokalbefolkningen der ute om hva som skjer. Vi må jobbe for å avverge denne typen hendelser. Som de sa: Dette er oppgjør i gjengene. Det er lite sannsynlig at forbipasserende blir rammet av det, men det kan skje, det har man sett tidligere. Derfor er dette veldig viktig.

Samtidig er det viktig at vi tenker forebyggende, for vi vet at det er store utfordringer ved mange skoler i Oslo der vi ser ungdom som ikke har respekt for politiet, som er i ferd med å utvikle en kriminell løpebane, som man er bekymret for, og som ødelegger undervisningsmiljøet for alle sammen. At politiet er mer til stede der for å støtte lærere, rektor og de elevene som faktisk ønsker å få seg en utdanning, mener jeg er et viktig arbeid, i tillegg til at vi skal ta de hardbarkede kriminelle.

Spørsmål 11

Fra representanten Bjørnar Moxnes til barne- og likestillingsministeren:

«Tilsynsrapporten etter den tragiske hendelsen der en 15-åring begikk knivdrap på Sørlandssenteret i juli 2017 avslører at jenta hadde blitt tvangsplassert i et

kommersielt barnevernstiltak som brøt flere lover, bemanninga var utilstrekkelig og hun ble nektet helsehjelp.

Ser statsråden at det å overlate omsorgen for de mest sårbare barna og ungdommene til kommersielle, profittmotiverte aktører kan øke risikoen for at barn og ungdom ikke får det tilbudet de har krav på, ettersom disse aktørene tar profitt ut av tjenesten?»

Presidenten: Dette spørsmålet må utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 12

Fra representanten Kjersti Toppe til barne- og likestillingsministeren:

«Både Kristiansand kommune, Sørlandet sykehus og den private barnevernsaktøren Næromsorg Sør har ifølge Fylkesmannens tilsynsrapport gjort fleire lovbrøt og ikkje gitt ei 15 år gamal jente den hjelpa ho har krav på. Historia om «Stina» har likheitstrekk med historia om «Ida», glassjenta, som også blei utsett for mange flyttingar, tvangstiltak, bruk av einetiltak og manglande helsehjelp.

Kva endringar vil tilsynsrapporten om «Stina» føre til i tenestene for barn og unge i barnevernet?»

Presidenten: Dette spørsmålet må utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 13

Jenny Klinge (Sp) [12:31:10]: «Somme kleskjeder har få eller ingen klede i store storleikar. Dei største kleda i sortimentet er merka til dømes XL, sjølv om desse plaggene i andre butikkar ville hatt ein mindre storleik. Folk som hentar seg klede i ein storleik dei vanlegvis brukar, kan difor oppleve at plagget er altfor lite. I eit folkehelseperspektiv bør særleg unge kunne forhalde seg til forståeleg merking som ikkje verkar deprimierende.

Vil statsråden ta initiativ til eit møte med klesbransjen for å drøfte tiltak angående storleiksmerking på klede?»

Statsråd Åse Michaelsen [12:31:51]: Innledningsvis vil jeg si at jeg deler representantens engasjement på dette området, særleg på folkehelsebiten, som jeg har ansvaret for.

Dette spørsmålet er nært knyttet til kroppspress, reklame og krav om å være slank og veltrent. En stor andel av befolkningen er overvektige, og det betyr at mange har behov for større klær, noe som for noen kan oppleves stigmatiserende. Det gjør det også ekstra viktig å

merke klærne slik at størrelsen stemmer med merkingen.

Det er imidlertid ikke noe regelverk som regulerer størrelsen på klær, men høsten 2017 ble det lansert en felles europeisk standard for størrelsesberegning som skal gjøre det lettere å handle klær i riktig størrelse. Standarden beskriver en ny og mer pedagogisk måte å merke klesstørrelsene på. Det nye systemet beskrives som bedre både for forbrukerne og for forhandlerne, ettersom det er forventet at standarden bidrar til færre usolgte klær og returer. Klesbransjen oppfordres derfor til å benytte seg av den nye standarden som ligger der.

Fokus på kropp, vekt og klær kan føre til psykiske plager, og regjeringen er opptatt av å fremme god psykisk helse. Derfor lanserte vi i 2017 regjeringens strategi på dette området. Ett av hovedmålene i strategien er å fremme barn og unges psykiske helse, som igjen danner grunnlaget for arbeidet med en ny opptrappingsplan som skal legges fram innen utgangen av dette året.

Spørsmål om kroppspress og reklame er også omtalt i ungdomshelsestrategien. I kommunikasjonsarbeidet om gode levevaner, som fysisk aktivitet og kosthold, legges det vekt på trivsel, og det legges vekt på glede og mestringsaspektet ved å være i bevegelse, samt å ha gode mat- og måltidsvaner, som kan skape trygghet, og ikke minst bevissthet, og gjøre barn og unge mer kritiske til press fra omgivelsene, gjennom bl.a. sosiale medier. Og det er jo et tema som er oppe i dagen i det offentlige rom.

Kampanjen Dine30 har som uttrykt mål å være en motvekt til kroppspress og strenge treningsregimer. Terskelen for hva som er godt nok må senkes. Men også foreldrenes ansvar ved å være gode rollemodeller her er viktig, og særlig foreldrene må bidra til å styrke barn og unges selvtilit, slik at de kan si nei når presset kommer.

Jeg ser at det kan være et problem for mange å handle klær. Jeg vil derfor, i samarbeid med barne- og likestillingsministeren, vurdere i brev form å oppfordre klesbransjen til å bruke den felles europeiske standarden og herunder harmonisere benevnningen på de respektive størrelsene.

Jenny Klinge (Sp) [12:34:46]: Eg takkar statsråden for eit godt svar og ikkje minst ei veldig positiv avslutning på svaret med å referere til at ho ville skrive eit brev til bransjen. Det synest eg er veldig positivt. Eg kunne også gjerne tenkje meg å høyre om statsråden synest det kunne vere på sin plass med eit møte, for dette handlar om føringar, ja, men det handlar òg om bevisstgjerings av tematikken. Og som statsråden sjølv var inne på, handlar det òg om kroppspress og problematikkk rundt depresjonar blant ungdom. Det er det òg viktig å hugse på her. Da er det viktig at bransjen – eigent-

leg så fort som mogleg – blir klar over at her er det noko dei kan gjere sjølv, for det er fullt mogleg å gjere noko med det. Det handlar om einskapleg merking av klede, slik at folk veit – i ein kontrakt mellom dei sjølve og butikken – kva dei eigentleg har med inn på prøverommet. Så det handlar om forståeleg merking. Eg høyrer gjerne meir frå statsråden om det kunne vere aktuelt å ha eit møte for rett og slett å bevisstgjere bransjen endå meir.

Statsråd Åse Michaelsen [12:35:44]: Jeg tenker at det viktigste først er å sende ut signaler nå i brevts form, sammen med barne- og likestillingsministeren, som viser til de europeiske standarder.

De bedriftene som produserer tøy i Norge, eller som får det produsert på vegne av en norsk bedrift, bør bevisstgjøre seg det ansvaret man har i forhold til rett størrelsesmerking. Men jeg må være veldig forsiktig så jeg ikke våger meg inn på næringsministerens område, det er en grense her. Perspektivet for meg er folkehelse, og der kommer nettopp den utfordringen med press, dette med å bygge selvtillit slik at våre barn og unge faktisk tåler dette presset og kan stå rakrygget og si: Vet du hva, jeg er glad i den kroppen jeg har.

Jenny Klinge (Sp) [12:36:29]: Ja, det er mykje positivt her. Det som i tillegg var ein dimensjon bak at eg stilte dette spørsmålet, var at det i utgangspunktet var ein 16-åring – veldig skrivefør og talefør – frå Ålesund som tok opp dette, etter ei oppleving i prøverommet. Og den budskapet var at det ikkje er greitt at dei største størrelsane ikkje er store nok for ein gjennomsnittleg ungdom.

Så på den eine sida handlar dette om merkinga, korleis er eigentleg klede merka, men det handlar også om at enkelte butikkar ved å merke klede litt annleis i praksis unngår å ha dei største klede fordi dei kanskje ønskjer ei spesiell gruppe som brukarar, kanskje helst dei tynnaste ungdomane. Det er også ein problematikk som eg synest er veldig alvorleg, i så fall, viss det blir sendt eit signal om at dei som er over ein viss størrelse, ikkje er bra nok for denne typen klede. Eg kunne gjerne tenkje meg å høyre kva statsråden meiner om den problematikken, for den handlar om merkinga, men det handlar òg litt om kva type modellar ein tek inn i butikkane, og at dei ikkje er store nok for dei som då er størst.

Statsråd Åse Michaelsen [12:37:29]: Jeg deler engasjementet for dette området, for alle som er foreldre, vet hvilket press som er der ute. Både gutter og jenter blir utsatt for press i forhold til dette, hva en «idealungdom» skal være.

Men igjen: Jeg tror jeg starter med dette. I utformingen av brevet vil vi kunne omtale nettopp litt av dette

som representanten Klinge tar opp, slik at en ser at det ikke bare er merkingen, men at en faktisk også har mulighet til å ha ulike tilbud av tøy, som sånn sett viser bredde, i en helt vanlig klesbutikk, og at en ikke har enkeltbutikker som kun satser på det segmentet hvor en skal være tynn og være trent. Det er viktig. Jeg har allerede sett på, innen sportsbransjen og treningstøy, at disse hippe merkene ikke kun skal være for de veldig, veldig tynne, men at alle skal kunne få dem.

Så jeg jobber med dette, men i et folkehelseperspektiv, som igjen er knyttet til presset mot ungdom og barn – og også voksne – når det gjelder å levere den rette kroppen til enhver tid.

Spørsmål 14

Torstein Tvedt Solberg (A) [12:38:52]: Jeg vil starte med å gratulere den ferske statsråden fra Rogaland. Det er alltid bra med flere Viking-supportere i regjering. Det var jo veldig gøy å jobbe sammen som kollegaer i Stortinget – jeg tror også dette kan bli gøy.

«Tidligere stortingsrepresentant Iselin Nybø hadde som meg likebehandling av universitetene som en av sine viktigste kampsaker. I Stavanger Aftenblad» – etter at hun var utnevnt som statsråd – «19. januar minner statsråd Iselin Nybø folk om at hun er minister for hele landet og ikke kan forskjellsbehandle Universitetet i Stavanger og de nye universitetene. Finansieringssystemet er på alle måter en nasjonal sak.

Kan så statsråden avklare om det hun selv har kalt «likebehandling av universitetene i finansieringsmodellen», er en prioritert sak for denne regjeringen?»

Statsråd Iselin Nybø [12:39:38]: La meg begynne med å takke for gratulasjonen og si meg hjertens enig med representanten i at jo flere Viking-supportere, jo bedre er det.

Som kjent får universitetene og høyskolene en stor del av sine midler som én samlet rammebevilgning. Rammebevilgningen består av en basisdel og en resultatbasert del. Finansieringssystemet er – med enkelte unntak for noen kunstfaglige institusjoner og private høyskoler – felles for alle universitetene og høyskolene. Det gjelder også den resultatbaserte delen av systemet. Incentivene er like for alle institusjonene, uansett om de er små eller store, nye eller gamle.

Da finansieringssystemet ble endret i 2017, var basisdelen et sentralt tema. I budsjettet for 2016 ble det redegjort for basismidlene. Institusjonenes basis er et resultat av Stortingets prioriteringer over lang tid. Basis kan forklares med flere ulike faktorer som varierer mellom institusjonene, som f.eks. geografisk plassering, antall studieplasser, profil, størrelse, antall rekrutteringsstil-

linger, hvor forskningstunge institusjonene er, osv. Enkelte institusjoner har også mange kostnadskrevende utdanninger, som f.eks. medisin og odontologi, i tillegg til små og sårbare fag som de har et nasjonalt ansvar for å ivareta.

I endringen av systemet ble det lagt vekt på at det skulle være ett system, felles for alle. Vi har resultatbaserte indikatorer som er begrunnet med at de skal stimulere alle institusjonene til høy kvalitet og til effektiv ressursbruk. Økt gjennomføring, mer samarbeid med arbeids- og samfunnsniv og mer internasjonalisering var sentrale målsettinger da systemet ble endret.

Sektoren har hatt en god realvekst, og den veksten har kommet hele sektoren til gode. De siste årene har de nye universitetene og høyskolene hatt en betydelig vekst i basis, og de har gjort det godt i den resultatbaserte uttellingen. For eksempel har Universitetet i Agder og Universitetet i Stavanger den klart høyeste prosentvise økningen i bevilgningene fra 2013 og fram til i dag. Det er en bevisst politikk som følge av bl.a. oppretting av nye studieplasser, nye rekrutteringsstillinger og andre satsinger samt gode resultater med tilsvarende uttelling i incentivdelen av finansieringssystemet.

Jeg vil legge til at jeg som stortingsrepresentant i kirke-, utdannings- og forskningskomiteen var opptatt av å føre en slik bevisst politikk – gjennom at en økning i f.eks. antall studieplasser og stipendiater kunne bidra til å rette opp noe av det som har blitt omtalt som en historisk skjevhet. Det var noe som ble reflektert i budsjettforlikene i forrige periode. Jeg mener det var en riktig og en viktig prioritering, og jeg står inne for den prioriteringen også som statsråd.

Torstein Tvedt Solberg (A) [12:42:42]: Jeg må takke for svaret, selv om jeg må innrømme at jeg per nå likte svarene fra stortingsrepresentanten Nybø bedre. Utgangspunktet mitt er hva statsråden mener – og slik sett også hva regjeringa mener – i disse sakene. Det høres ut som – av svaret som jeg nå fikk – at en er ganske fornøyd med det systemet som er, at jobben på en måte er gjort, og at det egentlig ikke er mer å gjøre med det som er beskrevet.

Nybø – og egentlig Venstre – har brukt ganske krasse ord på å beskrive nettopp dette finansieringssystemet, som det nå virker som en er fornøyd med. En har kalt det urettferdig, en helt skjev fordeling mellom de nye universitetene og de gamle, og har presisert at en må øke bevilgningen til de nye universitetene for å utligne forskjellene. Og igjen: Det var ikke bare Nybø, men Venstre samlet, i opposisjon, som var kritisk. Derfor er det litt merkelig at Venstre i regjering nå kanskje synes alt er flott, og at jobben er gjort.

Mitt spørsmål er: Hvilke ord vil statsråden nå bruke for å beskrive finansieringssystemet? Finnes i det hele tatt den skjevheten som en tidligere har omtalt, nå?

Statsråd Iselin Nybø [12:43:46]: Jeg har vært tydelig på da jeg ble statsråd, at det ikke blir noen omkamp. Denne diskusjonen ble tatt i forrige periode. Jeg kan ikke huske at Arbeiderpartiet var så opptatt av de nye universitetene da. La meg gi et eksempel: Da Venstre og Kristelig Folkeparti fikk forhandlet inn en øremerket stipendiatsatsing til de nye universitetene, skrev Arbeiderpartiet – og Senterpartiet – i en merknad:

«Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet vil likevel uttrykke en viss bekymring for at tildelingen av rekrutteringsstillinger til enkelte utvalgte institusjoner i budsjettforlikene i for liten grad tar overordnede hensyn i tråd med de føringer Stortinget har lagt i Meld. St. 18 (2012–2013) Forskningsmeldingen og Langtidsplan for forskning og høyere utdanning (2014–2015). Når fordelingen av stipendiat avhenger av gjennomslag i denne type forhandlinger, kan den enkelte institusjons evne til å påvirke Stortinget bli mer utslagsgivende enn å fordele disse midlene etter nasjonale hensyn.»

Jeg er opptatt av at denne sektoren må ha forutsigbarhet. Det betyr ikke at vi ikke skal gjøre noen endringer i finansieringssystemet. Men dette ble det et forlik om i forrige periode, og det står fortsatt i denne perioden.

Torstein Tvedt Solberg (A) [12:44:54]: Jeg registrerer at en nå sier at diskusjonen om finansieringssystemet er et lukket kapittel. Det tror jeg er et svar som de nye universitetene vil være skuffet over. Jeg registrerer også at en har lite å komme med når en bruker hele svaret på ikke å svare på spørsmålet i spørretimen, men heller leser opp Arbeiderpartiets merknader. Arbeiderpartiet kan gjerne være med og bidra til at denne regjeringa får en bedre politikk.

Jeg vil bore litt dypere i hva regjeringa som fellesskap egentlig mener om dette, for én ting er om dette hadde vært en sak der Venstre sto helt alene. Dette er noe som også representanter fra Høyre – til og med nestleder i Høyre og statsråd, Bent Høie – har uttalt seg kraftfullt om. Derfor er igjen spørsmålet: Er dette i det hele tatt en sak som regjeringa kommer til å se på videre? Eller er det et avsluttet kapittel fordi dette er noe som en har behandlet før, og ikke i det hele tatt har som ambisjon at den nye regjeringa skal se på og gjøre noe med – at i de neste fire årene vil alt bare være slik som det er?

Statsråd Iselin Nybø [12:45:57]: La meg igjen være tydelig, som jeg har vært helt siden jeg ble statsråd: Det blir ingen omkamp om finansieringssystemet. Det be-

tyr ikke at det ikke kan komme noen justeringer, det betyr ikke at det ikke er behov for å se om det er enkelte ting som skal endres, men hovedinnretningen ligger fast. Det oppfatter jeg at også flertallet på Stortinget mener. Og nok en gang – for å sitere Arbeiderpartiet: Fraksjonslederen i utdanningskomiteen sa senest i høst at «Ap kommer ikke til å akseptere reduksjon i bevilgninger til Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet».

Denne regjeringen er opptatt av å ha forutsigbarhet når det gjelder finansieringen av UH-sektoren. Det kan komme noen justeringer, men hovedstrukturen står fast. Det ønsker jeg å være tydelig på. Så betyr ikke det at vi ikke skal jobbe for denne sektoren. Vi skal jobbe for

alle universitetene og alle høyskolene, og det er et stort potensial – både hos de nye og hos de gamle – for å bli bedre.

Presidenten: Sak nr. 2 – Ordinær spørretime – er dermed avsluttet.

Sak nr. 3 [12:47:05]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat. Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 12.48.

